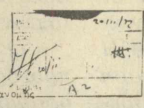

15.7.74

"ΑΝΤΙ" 10.7.76

ΠΡΟΤΥΠΟ
ΤΗΣ "Α"
ε.κ. 159/31/3211/Α.Σ.128

ΤΙΤΛΟΣ
Πρωτόκολλο
Λευκωσία, 15/7/1974

ΠΡΟΤΥΠΟ
ε.κ. 159/31/3211/Α.Σ.128

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ
Πρωτόκολλο
Λευκωσία, 15/7/1974

Α.Τ. ΣΑΡΑΤΣΙΑ

Α.Τ. ΣΑΡΑΤΣΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ
ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ

Ε.Π.Ε.Ρ.Ο.Ν
α.α. 71 α.α.α. 1/1
ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ
ΔΕΣΦΟΡΗ ΤΕΛΟΣ
α.α. 159/31/3211/Α.Σ.128

ΕΘΝΟΦΡΟΥΡΑ ΚΑΙ Η ΧΟΥΝΤΑ

- (1) 'Υπό Ε/Κ κομ/στού άνευθέρη ότι... (1)
- (2) 'Υπό άμεσοί όργηνοι άνευθέρη... (2)
- (3) 'Υπό Ε/Κ κομ/στού άνευθέρη ότι... (3)

ΕΘΝΟΦΡΟΥΡΑ ΚΑΙ Η ΧΟΥΝΤΑ

1. - Αντιμετώπιση του Γ.Π.Ο. Ισλ. θεμάτων... (1)

2. - Τον άρχ. δ. κ. Διευτείνον άπευθύνει... (2)

- (4) 'Υπό Ε/Κ κομ/στού άνευθέρη ότι... (4)
- (5) 'Υπό Ε/Κ κομ/στού άνευθέρη ότι... (5)

του Άνδρέα Χριστοδουλίδη

Το πραξικόπημα της 15ης Ιούλη δέν ήταν βέβαια μι ά μεμονωμένη ένεργεια μερικών «άφρόνων» άξιωματικών. Ήταν άποτέλεσμα μις μακράς προετοιμασίας—μις καλά σκηνοθετημένη δουλειά — διαφόρων μυστικών ύπηρεσιών που λειτουργησαν για νά έξυπηρετήσουν τά σχέδια των Άμερικάνων ίμπεριαλιστών στην περιοχή της Μ. Ανατολής. Ήταν τό τελικό στάδιο μις σειράς ενεργειών που διαμοιόσαν, άποδυνάμωναν, εκφόβιζαν τό λαϊκό κίνημα της Κύπρου, δημιουργούσαν ρήγματα στην αγωνιστική αντιιμπεριαλιστική του πάλη και μεθόδευαν την ύποταγή. Κι άποτέλεσε την άνοιχτή σύγκρουση του κυπριακού λαού με τίς σκοτεινές δυνάμεις του φασισμού.

Ή προετοιμασία αυτής της τελικής σύγκρουσης κράτησε — κάτω άπό την αντίσταση του κυπριακού λαού — πολλά χρόνια. Λειτουργησε σε διάφορα επίπεδα (πολιτικά, στρατιωτικά, κοινωνικά), με πολλούς τρόπους που όλοι όδηγοΰσαν στη δημιουργία του κατάλληλου κλίματος για τό τελικό χτύπημα. Και ή Έθνοφρουρά έπαιξε στην έτοιμασία αυτών των σχεδίων ένα άπό τούς βασικούς ρόλους. Μι Έθνοφρουρά που μέσα άπό τη συνεχή και σε βάθος πλύση έγκεφάλου των στρατιωτών, μεταγράφηκε σιγά σιγά σε άβουλο όργανο των προπαγανδιστών της διάσπασης, της σύγκρουσης, της καταστροφής. Ή μεθοδική αυτή «διάβρωση» της νεολαίας ξεκινούσε άπό τό σχολειό — όπον διάφοροι «δάσκαλοι» με την άνοχη του Μακάριου προπαγάνδιζαν με τόν μανδύα του εθνικού σκοπού τίς πιό αντιδραστικές φασιστικές θέσεις — και όλοκληρωνόταν με τη διετή θητεία στο «έκκολαπτήριο» της χούντας, την Έθνοφρουρά!

Ή μελέτη αυτής της διαβρωτικής δουλειάς της χούντας στην Κύπρο δέν έχει για μάς ιστορική μονάχα σημασία. Έχει ιδιαίτερη πολιτική και πρακτική σημασία, γιατί οι μηχανισμοί της εξακολουθούν νά λειτουργούν, οι κίνδυνοι ό ακόμα ύπάρχουν. Είναι οι κίνδυνοι που δημιουργούν τόσο για την Ελλάδα όσο και την Κύπρο τά «σταγονίδια» του φασισμού, οι καθημερινές και όλοένα έντεινόμενες προδοκάσιες, φημολογίες, κινδυνολογίες, που στόχο έχουν τη δημιουργία ένός κλίματος που θα έπιτρέψει ίσως στην κατάλληλη στιγμή, νά κυλήσουν πάλι οι έρπύστριες των τάνκς πάνω στον ταλαιπωρημένο λαό μας...

Ή δημιουργία της Έθνικής Φρουράς (Ε.Φ.) ήταν άναγκαία ύστερα άπό τά γεγονότα του Δεκέμβρη του 1963, όταν οι δυό κοινότητες βρέθηκαν αντιμέτωπες — και καλά έξοπλισμένες και εκπαιδευμένες, άπό ποιούς; και γιατί; — ύστερα άπό την άπόφαση του προέδρου Μακαρίου νά ζητήσει την άλλαγή μερικών σημειών του συντάγματος (ή έπιμονή των Άγγλων και οι διαβεβαιώσεις τους προς τόν πρόεδρο Μακάριο νά προχωρήσει στις τροποποιήσεις είναι βέβαια άρκετά ύποπτη). Ο κυπριακός στρατός — που προνοούσε τό Σύνταγμα της Ζυρίχης — δέν άριθμούσε περισσότερο άπό μερικές δεκάδες άξιωματικούς και δυό εκατοντάδες στρατιώτες. Ήταν πολύ δύσκολο στην κυπριακή κυβέρνηση νά εξακολουθηί νά στηρίζεται στις διάφορες ένοπλες ομάδες που φτιάχτηκαν για νά προστατεύσει την άνεξαρτησία της νήσου. Οι ομάδες αυτές, που δημιουργήθηκαν λίγο καιρό πριν άπό τά γεγονότα, ήταν οι εξής:

- Οι ομάδες του ύπουργού Έσωτερικών Πολύκαρπου Γεωργιάτση, που εκπαιδεύτηκαν κατά περιεργο τρόπο πολύ πριν τά γεγονότα και με τη βοήθεια του συνταγματάρχη Γ. Παπαδόπουλου!

- Οι ένοπλοι φίλοι του Ν. Σαμψών.
- Οι ομάδες της Άριστεράς, που βρίσκονταν κάτω άπό την καθοδήγηση του Β. Λυσσαρίδη και που φτιάχτηκαν άπό πρόσωπα που ό Γεωργιάτσης και ό Σαμψών άρνήθησαν νά δεχτούν στις δυνάμεις τους για ιδεολογικούς λόγους.

Ή τροπή που 'χαν πάρει οι συγκρούσεις στην Κύπρο και ή συνεχιζόμενη άναταραχή δέν επέτρεπε άλλη καθυστέρηση. Έπρεπε νά δημιουργηθεί ένα άξιόμαχο και πειθαρχημένο σώμα που θα μπορούσε με τόν άπαιτούμενο όπλισμό νά σταθεί και νά προστατεύει τό νησί.

Ο τρόπος όμως δέν επιλέχτηκε για τό συγκρότηση της Ε.Φ. δέν άφηνε σε κανένα γνώση των κυπριακών πραγμάτων άμβιβολία πώς άργά ή γρήγορα θα δημιουργούσε μι σειρά άπό προβλήματα. Άπό την ίδρυσή της έφερε τό σπέρμα της διαμάχης άνάμεσα στην κυπριακή κυβέρνηση, — την έλληνική κυβέρνηση και τόν στρατηγό Γρίβα: ποιός άπό τούς τρεις θα είχε τόν έλεγχο;

Νά πώς περιγράφει ό στρατηγός Καραγιάννης σε δημοσίευμά του στην έφημερίδα «ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΚΑΣ» (15 Ιου-

νίου 1965) στις πρώτες κινήσεις για τη δημιουργία της Ε.Φ.

«Λίγους μήνες μετά τις συγκρούσεις άπεκατεστάθησαν οι σχέσεις Μακαρίου - Γρίβα με την επέμβαση μερικών φίλων και αποφασίστηκε να ανατεθεί στον στρατηγό ή ήγησης της Ε.Φ. Η Έλληνική Κυβέρνησις δεν απέδεχθη τούτο, φοβούμενη ένταση της ύφισταμένης οξύτητος μεταξύ Ελλάδος - Τουρκίας - Βρετανίας (...) και συνέστησεν όπως επιλεγεί παρ' αυτού εις στρατηγός εν άποστρατεία προς τόν σκοπόν τούτον».

Βέβαια ο στρατηγός Γρίβας θυμήθηκε τόν παλιό γνώριμό του από τόν ΙΔΕΑ στρατηγό Καραγιάννη και τού πρότεινε να αναλάβει τήν οργάνωση της Ε.Φ. Ο στρατηγός Καραγιάννης στο ίδιο δημοσίευμα προσθέτει πώς ο στρατηγός Γρίβας τού είχε ξεκαθαρίσει από τήν άρχή πώς:

«Άπασαι αι αναφοραί μου έπρεπε να υποβάλλωνται προς αυτόν και παρ' αυτού θα έλάμβανον οδηγίας και διαταγάς».

Η κυπριακή και ελληνική κυβέρνηση δεν θα έπαιζαν κατά τόν Γρίβα κανένα ρόλο στον έλεγχο της Ε.Φ. ...

Τις περιέργες και περίπλοκες αυτές σχέσεις Ε.Φ. - κυπριακής κυβέρνησης - ελληνικής κυβέρνησης - Γρίβα - Καραγιάννη έπιβεβαίωσαν σε λίγο καιρό τά πιο κάτω γεγονότα:

1. Ο πρόεδρος Μακάριος θεωρούσε τόν στρατηγό Καραγιάννη όργανο τού Γρίβα και δεν τόν βοήθησε. Οι διάφορες ομάδες εξακολουθούσαν να λειτουργούν έξω από τήν Ε.Φ.

2. Τήν 1η Ιουνίου 1965 ψηφίστηκε ο νόμος για τή στρατολογία παρ' τήν αντίθετη γνώμη της ελληνικής κυβέρνησης.

3. Ο Μακάριος, ύστερα από αίτηση τού στρατηγού Καραγιάννη, ζήτησε να αγοράσει τορπιλλακάτους - με αντάλλαγμα κυπριακά προϊόντα - από τήν ΕΣΣΔ. Η ελληνική κυβέρνηση άρνήθηκε να συγκατατεθεί και ή αγορά δεν έγινε.

4. Ο στρατηγός Γρίβας έφτασε στην Κύπρο μυστικά στις 10 Ιουνίου 1964 παρ' τήν αντίθεση της ελληνικής κυβέρνησης και χωρίς να τó γνωρίζει ο Μακάριος.

5. Ο στρατηγός Γρίβας άρνήθηκε να έπιστρέψει στην Αθήνα, όταν με σήμα της ή ελληνική κυβέρνηση τó ζήτησε στις 18 Ιούνη. Αντίθετα ανέλαβε χωρίς να ρωτήσει κανένα τήν άρχιστρατηγία της Ε.Φ (ΑΣΔΑΚ - Άνωτάτη Στρατιωτική Διοίκηση Κύπρου).

6. Η κυπριακή κυβέρνηση παράγγειλε να της σταλούν πύραυλοι για κάλυψη άντιαεροπορική. Οι πύραυλοι αυτοί δεν φτάσανε ποτέ στην Κύπρο ύστερα από επέμβαση τού Π. Γαρουφαλιά (ύπουργού Άμυνας τότε) και διαταγή τού στρατηγού Γρίβα.

Έτσι σιγά σιγά δημιουργήθηκε ή «δουαδική έξουσία», όπως ονομάστηκε αυτή ή περίεργη σχέση Ε.Φ. και κυπριακής κυβέρνησης. Οι τεράστιες διαφορές στον καθορισμό τών άναγκών και στη λήψη άπόφασης δημιούργησαν μι' αναπόφευκτη σύγκρουση. Στις 24 Οκτώβρη 1964 εμφανίζεται άνοιχτά ή διαφορά ανάμεσα στο Μακάριο και τόν Γρίβα. Ύστερα από όμιλία τού Γρίβα σε νεοσύλλεκτους, ή κυπριακή κυβέρνηση δήλωνε πώς ο Γρίβας και οι Έλληνες άξιωματικοί βρίσκονται

στην Κύπρο για να εκπαιδεύσουν τήν Ε.Φ. και όχι να πολιτικολογούν. Η έφημερίδα «ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΩΡΑ» γράφει μεταξυ άλλων στις 24 τού Οκτώβρη 1964:

«Ο Μακάριος έτόνισε (Σημ: άναφέρεται σε μι' σύσκεψη τού προέδρου με τόν Γρίβα και Έλληνες άξιωματικούς) ότι οι διανομοί εκπαιδευτών θα τυχάνουν της έγκρίσεώς του. Ο Μακάριος στη συνέχεια ανέλυσε δια μακρών και απέδειξε κατά τρόπον πειστικό τήν γραμμήν του, άνεφέρθη δε εις πιέσεις εις τας όποιας εν υπέκλυτε θα κατεδαρθώνετο ο άγώνας μας μέσα στα πλαίσια τού ΝΑΤΟ (Σημ: άναφέρεται στο σχέδιο Άτσεσον και στις πιέσεις που έγιναν από μέρους της ελληνικής πλευράς για τήν άποδοχή του)».

Όπως γράφει ο στρατηγός Καραγιάννης ο ύπουργός Άμυνας Π. Γαρουφαλιάς δήλωνε τότε ότι ή ένωση έπιτεύχθηκε και πώς δεν θα πρέπει να υπάρξει όξυνση στην Κύπρο που θα δημιουργούσε δυσκολίες.

Τήν ίδια έποχή οι εκπρόσωποι τών Νατοϊκών συμφερόντων στην Κύπρο λειτουργούσαν και έξω από τήν Ε.Φ. προετοιμάζοντας ή προσπαθώντας να έτοιμάσουν μι' λαϊκή βάση που θα υποστήριζε τά σχέδιά τους. Η έφημερίδα «ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΩΡΑ» (1-10-67) γράφει πώς ο πρόεδρος Μακάριος ζήτησε τήν άνάκληση τού Διευθυντού τού ελληνικού Γραφείου της πρεσβείας Ν. Δεληπέτρου για άντιμακαριακή δραστηριότητα και άπειλούσε μάλιστα πώς αν δεν άνεκαλείτο άμέσως θα τόν έβαζε στη φυλακή!

ΑΣΠΙΔΑ - ΠΑΡΑΚΡΑΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Η συνωμοσία τού ΑΣΠΙΔΑ είναι πι' ά βέβαιο πώς χρησιμοποιήθηκε για να έξυτηρηθεί τούς σκοπούς τών ξένων στην προσπάθειά τους να εκδιώξουν τήν κυβέρνηση Παπανδρέου που «δεν στάθηκε στο ύψος τών συμμαχικών της υποχρεώσεων» και δεν παρέδωσε δέσμο στο ΝΑΤΟ τόν κυπριακό λαό. Παράλληλα ο ΑΣΠΙΔΑ χρησιμοποιήθηκε σαν δικαιολογία για να άποσυρθούν από τήν Κύπρο μι' σειρά από έξαιρετικούς άξιωματικούς που πραγματικά βοήθησαν στην οργάνωση της Ε.Φ. και τήν άντιμετώπιση τών Τούρκων τρομοκρατών.

Τήν ίδια περίπου έποχή που άρχισαν οι έρευνες για τήν ύπόθεση ΑΣΠΙΔΑ άρχισε και ή δραστηριοποίηση τών ξένων πρακτόρων για δημιουργία ξεχωριστών ομάδων μέσα τής Ε.Φ. Η Κύπρος έμπαινε στο χορό τών πρακτόρων, σε λίγο καιρό θα γινόταν τó κέντρο τους στην περιοχή και θα συναγωνιζόταν τή Βηρυτό.

Οι πρώτοι πυρήνες τών «πεμπτοφαλαγγιτών» φτιάχτηκαν από Έλληνες και Κύπριους έφεδρους άξιωματικούς που είχαν έπιλεχθεί με βασικό κριτήριο τόν άντικομμουνισμό τους. Μι' τέτοια πρώτη παραστρατιωτική οργάνωση ήταν και οι «ΟΜΙΛΟΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΑΓΡΥΠΝΗΣΕΩΣ», που τήν ύπαρξή τους κατάγγειλε ή έφημερίδα «ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ» (16/6/1964). Παραθέτουμε χωρίς σχόλια μι' από τις διαταγές τους:

Λευκωσία, 1971: Άριστερά: έγκαρδιότητες πριν από τήν παρέλαση. Κληριδής, Κωμοδόμος, Παναγιωτάκος, Χαλαμπόπουλος, Ραγκούσης, Άντωνίου. Δεξιά: παρέλαση άνδρών τού πεζικού.

Μέχρι τῆς προσεχοῦς Πέμπτης 20.5.65 τὸ ἀργότερον, εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ΕΣ δέον νὰ φθάσουν ἀπὸ κάθε Π τὰ ὄνόματα τῶν συμπολιτῶν του ἢ ὁμοχωρίων του οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν εἰς τὰς κλάσεις 1940 καὶ 1947. Διὰ τὴν κάθε κλάσιν θὰ εἶναι ξεχωριστοὶ οἱ κατάλογοι τῶν ὀνοματεπωνύμων. Ἐπίσης, οἱ ἄνδρες οὗτοι νὰ χωρισθοῦν εἰς διαφόρους κατηγορίας ἀναλόγως τῆς πολιτικῆς καὶ ἰδεολογικῆς τοποθετήσεως ἐκάστου:

– Τὰ στελέχη τοῦ Συνδέσμου νὰ περιλάβετε εἰς ἓνα κατάλογον ὁ ὁποῖος φέρει τὸν τίτλον: ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Α΄

– Τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου νὰ περιληφθοῦν εἰς κατάλογον μὲ τὸν τίτλον ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Β΄

– Οἱ «ἐθνικόφρονες» φανατικοὶ ἀνεξαρτησιακοὶ (δηλαδὴ οἱ ὑποταχτικοὶ τοῦ δοσίλογου Μακάριου) νὰ περιληφθοῦν εἰς κατάλογον ὑπὸ τὸν τίτλον: ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Γ΄

– Οἱ ἐθνικόφρονες ἀνεξαρτησιακοὶ (δηλαδὴ τὰ θύματα τοῦ δοσίλογου Μακάριου) νὰ περιληφθοῦν εἰς κατάλογον τιτλοφορούμενον: ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Δ΄

– Τὰ στελέχη τῶν κομμουνιστικῶν ὁργανώσεων (δηλαδὴ οἱ πλέον ἀδίσταχοι στυλοβάτες τοῦ ἀντεθνικοῦ Μακάριου) νὰ περιληφθοῦν εἰς κατάλογον μὲ τὸν τίτλον: ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Ε΄

– Τὰ ἄλλα μέλη τῶν κομμουνιστικῶν ὁργανώσεων (δηλαδὴ θύματα τῆς Μόσχας καὶ τοῦ ἐρυθροῦ Μακαρίου) εἰς κατάλογον μὲ τὸν τίτλον ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΣΤ΄

Ἐκ τοῦ Ἀνωτάτου Διοικητικοῦ Συμβουλίου»

Μὲ τὴν ἀνοδο τῶν ἀποστατῶν στὴν ἔξουσία ἡ ἄλωση τῆς Ε.Φ. ἀπὸ τοὺς πράκτορες τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ ὀλοκληρώθηκε. Ἀφορμὴ γιὰ τὴ σκλήρυνση τῆς στάσεως τῶν ἀποστατῶν πρὸς τὸν πρόεδρο Μακάριο ἔδωσε ἓνα νομοσχέδιο πὸν κατατέθηκε στὴν Κυπριακὴ Βουλὴ τὸ Νοέμβριον τοῦ 1966 καὶ ἀφοροῦσε τὴ «μισθοδοτικὴ κλίμακα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Κυπριακοῦ στρατοῦ», δηλαδὴ τῶν λίγων Κυπρίων ἀξιωματικῶν πὸν εἶχαν ἐνταχθεῖ στὸν κυπριακὸ στρατὸ – ὅπως προνοοῦσε τὸ σύνταγμα τῆς Ζυρίχης – καὶ πὸν μὲ τὴν ἴδρυσή τῆς Ε.Φ. εἶχαν ἐνταχθεῖ σ' αὐτὴν παρ' ὅλο πὸν τυπικὰ διατηροῦσαν μιὰ «νομικὴ αὐτονομία» γιὰ νὰ ἀποφευχθοῦν καινούργια προβλήματα μὲ τοὺς Τουρκοκυπρίους στὴ διάρκειά τῶν συζητήσεων στὸν ΟΗΕ. Ὁ ἐλεγχόμενος ἀπὸ τοὺς ἀποστάτες τύπος τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ ὑπουργὸς Ἀμυνας Κωστόπουλος ξεσπάθωσαν ἐναντίον τοῦ Μακαρίου, πὸν τὸν κατηγοροῦσαν ὅτι προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσει ξεχωριστὸ στρατὸ καὶ ζήτησαν νὰ ἔχει τὸ «ἐθνικὸ κέντρο» τὸν ἀποφασιστικὸ λόγο γιὰ τὰ προβλήματα τῆς Ε.Φ. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἐκστρατείας ἦταν ἡ ἀντικατάσταση καὶ τῶν τελευταίων δημοκρατῶν ἀξιωματικῶν πὸν εἶχαν μείνει στὴν Κύπρο.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Ἡ ἰδεολογικοψυχολογικὴ προετοιμασία τοῦ πραξικοπήματος δὲν εἶχε ἀρχίσει στὴν Κύπρο μὲ τὴν ἐπιτυχία τῆς δικτατορίας. Ὑπῆρχαν δυνάμεις πὸν καὶ κάτω ἀπὸ τὴν κυβέρνησι Παναγιώτου καὶ μὲ τὶς «κυβερνήσεις» τῶν ἀποστατῶν δούλευαν γιὰ τὴν προετοιμασία τοῦ ἐδάφους, τὴ δολοφονία τοῦ Μακαρίου καὶ τὴν ὑποταγὴ τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Μὲ τὴν ἔλευση ὁμως τῆς χούντας οἱ προσπάθειες αὐτὲς παίρνουν μιὰ πιδ συγκεκριμένη μορφή. Τὸ πνεῦμα τῆς ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ σκεπάζει καὶ τὴ μεγαλόνησο. Οἱ κύριοι στόχοι πὸν πρέπει νὰ ὑπηρετηθεῖ ἡ χούντα εἶναι:

● α. Νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν Κύπρο οἱ 12.000 Ἕλληνες στρατιῶτες πὸν βρίσκονταν ἐκεῖ, γιὰτι ἀποτελοῦσαν μιὰ ἐπικίνδυνη γιὰ τὴν «ἀσφάλειά» τῆς δύναμη καὶ μπορούσε τὴ δεδομένη στιγμή νὰ μὴ ἐλεγχθεῖ. Ἡ ἐπίθεση στὴν Κοφίνου ἔδωσε τὴν ἀφορμὴ στὴ χούντα νὰ ἀνακαλέσει ὅλο τὸν ἑλληνικὸ στρατὸ καὶ νὰ ἀφήσει ἔτσι ἀνυπεράσπιστη οὐσιαστικὰ τὴν Κύπρο.

● β. Νὰ στελεχωθεῖ ἡ Ε.Φ. ἀπὸ ἐμπιστους πρὸς τὸ καθεστὼς ἀξιωματικούς, ὅπως λ.χ. οἱ Παπαποστόλου, Ντάνος, Γεωρ-

γίτης, Ἀσλανίδης κ.ἄ.

- γ. Νὰ ἐνισχυθοῦν οἱ παρακρατικὲς ὁργανώσεις πὸν μὲ τὴ δραστηριότητά τους θὰ ὑπονόμευαν τὸ κυπριακὸ κράτος.
- δ. Νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ ἀντικομμουνιστικὴ προπαγάνδα, νὰ δημιουργηθεῖ κλίμα φοβίας στὸ λαό, νὰ φτιαχτοῦν φάκελοι, νὰ δημιουργηθοῦν πληροφοριοδότες παντοῦ.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ ἡ Ε.Φ., πὸν βρίσκοταν κάτω ἀπὸ τὸν ἄμεσο ἔλεγχον τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν, προσφερόταν στὸ πρῶτο στάδιο. Ἀργότερα ἡ διάδρωση θὰ προχωροῦσε σὲ ἄλλες ὁργανώσεις, σωματεῖα, ἀθλητικὸς συλλόγους (ὁ Ἀσλανίδης σκορποῦσε καὶ στὴν Κύπρο χωρὶς φειδῶ τὰ ἑλληνικὰ χρήματα) κ.λπ.

Ἡ Ἐθνικὴ Ἠθικὴ Ἀγωγή, εἰσηγήσεις γιὰ τὸν «συμμοριτοπόλεμο» μὲ προβολὲς ἀνατριχιαστικῶν φιλμς καὶ τοιχοκόλληση ἀφισῶν, ἡ ἔξαγορὰ συνειδήσεων, ὁ ἐκφοβισμὸς, ἦταν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς τρόπους πὸν ἐφαρμόστηκαν γιὰ νὰ μετατραποῦν οἱ νέοι τῆς Κύπρου σὲ τυφλὰ ὄργανα τῆς στυγνῆς δικτατορίας.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ – ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ

● «Οἱ ἐχθροὶ μας εἶναι οἱ κομμουνιστὲς κι ὄχι ἡ Τουρκία, πὸν εἶναι σύμμαχός μας στὸ ΝΑΤΟ» δήλωνε χωρὶς ντροπὴ μπροστὰ στοὺς κατάπληκτους νεοσύλλεκτους Ἕλληνας ἀξιωματικούς σὲ ὁμιλία του σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ ἐκπαιδευτικὰ κέντρα κοντὰ στὴ Λευκωσία. Τὰ παιδιά τοῦ λαοῦ πὸν κλήθηκαν νὰ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους στὴν πατρίδα, πὸν πρόσφεραν μὲ ἐνθουσιασμό τὸν ἑαυτὸ τους γιὰ τὴν προάσπιση τοῦ τόπου τους, διαπίστωναν ξαφνικὰ πὸς ὁ «ἐχθρὸς δὲν εἶναι ὁ Τούρκος», πὸς «ὁ ἐχθρὸς εἶναι ἐντὸς τῶν συνόρων», ἴσως μάλιστα νὰ ἦταν ὁ ἴδιος ὁ πατέρας τους, ὁ ἀδελφός τους, ὁ φίλος τους...

● «Εἶναι καλύτερα νὰ σκοτώσουμε δυὸ Ἕλληνες κομμουνιστὲς παρὰ ἓναν Τούρκο» δήλωνε στὸ καφενεῖο τοῦ Νέου Χωρίου Κυθραίας Ἕλληνας ἀξιωματικός, ἀναζωπυρώνοντας τὰ πάθη, προκαλώντας ἔχθρα καὶ συμπλοκὲς μεταξὺ τῶν κατοίκων (ἐφημερίδα ΚΥΠΡΟΣ, 11 Αὐγούστου 1969). Οἱ προβοκατορικὲς αὐτὲς ἐνέργειες εἶχαν στόχο τὴ δημιουργία ἔχθρας μεταξὺ τῶν κατοίκων, τὴν ὄξυνση τῶν πολιτικῶν διαφορῶν. Κι αὐτὸ τὸ ρόλο σιγὰ σιγὰ ἀρχισαν νὰ παίζον ἀθελά τους οἱ δεκαοχτάχρονοι νέοι πὸν «ἐμπλεοῖ ἐθνικοῦ φανατισμοῦ» γυνοῦσαν στὰ χωριά τους γιὰ νὰ διακηρύξουν τὰ ὅσα διδάχτηκαν στὸ στρατὸ ἀπὸ τοὺς «ἀξιους» καὶ «τιμημένους» ἀξιωματικούς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Νὰ μιὰ μικρὴ δειγματοληψία ἀπὸ τὸ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ καὶ τὸ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΕΩΣ τῆς Ε.Φ.:

α. Στὸ κεφάλαιο «ὁ κομμουνισμὸς ἐχθρὸς τῆς ἐλευθερίας» γράφονται μεταξὺ ἄλλων: «Ἡ συμβίωση μὲ τὸν κομμουνισμὸ εἶναι σὰν νὰ θερμαίνης ὄχιὰ στὸν κόρφο σου. Πρόσχευ γιὰτι τὸ δραστικό, τὸ θανατηφόρο δηλητήριο δὲν ἔχει γιαιριά».

β. Γιὰ τὰ μέλη τῶν κομμουνιστικῶν καὶ συνοδοιπορικῶν κομμάτων γράφει: «Εἶναι ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἐνῶ ἐγεννήθησαν Ἕλληνες ἔγιναν ἐθελόδουλοι, ἀπέβαλον τὴν ἐθνικὴν των συνειδήσιν καὶ δροῦν ὡς ἐχθροὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

γ. Στὴν ἐρώτηση γιὰτι οἱ κομμουνιστὲς δολοφονοῦν, καταστρέφουν κ.λπ. ἡ ἀπάντηση λέει: «Γιὰ νὰ φέρουν δυστυχία στὸν λαὸ ὡστε νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ στραφῆ πρὸς τὸν κομμουνισμὸν, διὰ νὰ τρομοκρατήσουν τοὺς ἐθνικόφρονες ὡστε νὰ μὴ προβάλλουν ἀντίστασιν καὶ νὰ μὴ ἀντιστέκωνται εἰς τὰ ἐπαναστατικὰ σχέδιά των, νὰ κάνουν τὴν πατρίδα μας πτωχὴν καὶ ἀδύνατην ὡστε εὐκόλα νὰ πέση στὰ χέρια... τῶν Σλαύων...»

δ. Διατί ἐγένιν ἡ ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ἐγένιν διὰ νὰ σωθῆ ἡ Ἑλλάς.

ε. Τίνος ἔργον εἶναι ἡ 21η Ἀπριλίου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Εἶναι ἔργον τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, πὸν ἐκπροσωποῦν τὸ σύνολον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ...

Ὁ στρατιώτης θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποστηθίσει τὶς ἀπαντήσεις καὶ νὰ τὶς τονίζει μὲ ἰδιαίτερη ἐμφαση. Γι' αὐτὸ ἡ ἐκπαίδευση τῶν στρατιωτῶν ἀνατελλόταν γιὰ 15 - 20 μέρες γιὰ νὰ τοὺς δοθεῖ ὁ καιρὸς νὰ μελετήσουν καὶ νὰ ἀποστηθίσουν τὶς ἀπαντήσεις. Κάθε στρατιώτης χρεωνόταν ἓνα ἀντίγραφο καὶ μετὰ ἀπὸ σχε-

τική μελέτη περνούσε από τον έλεγχο, να διαπιστωθεί αν είχε μάθει καλά τό... μάθημα. Οί ερωτήσεις, παραφθορές κλπ. δεν επιτρέπονταν.

Μα ή ταλαιπωρία των στρατιωτών δεν τέλειωνε εδώ. Ακολουθούσαν διαγωνισμοί με κριτική επιτροπή από αξιωματικούς που επιδρόβευαν τις καλύτερες απαντήσεις με τιμητικές άδειες...

Υπήρχαν ακόμη περιπτώσεις όπου οί στρατιώτες κλήθηκαν να γράψουν έκθεση με θέμα: «Τό βαθύτερο νόημα τής 21ης Ἀπριλίου» (έφημ. «ΚΥΠΡΟΣ», Νοέμβρης 1969). Όταν τέλειωνε ή «διδασκαλία», οί στρατιώτες αναλάμβαναν άλλα καθήκοντα πού τους επέβαλλαν οί λεγόμενες «ζώνες ασφαλείας»: Οί κατά τόπους μονάδες είχαν έντολή νά μοιράσουν διαφωτιστικό ύλικό στά χωριά τής περιοχής τους και πολλές φορές νά μιλούν στά καφενεία, τούς συλλόγους κλπ. Αύτεις τις άποστολές τις αναλάμβαναν οί στρατιώτες. Με τόν τρόπο αυτό προωθούσαν καλύτερα τήν προπαγάνδα και δημιουργούσαν όξύτητα ανάμεσα στους χωρικούς.

Και ποιά ήταν ή αντίδραση τής κυπριακής κυβέρνησης στις δεκάδες καταγγελίες πού γίνονταν συχνά από τήν επιτροπή για τήν άποκατάσταση τής δημοκρατίας στην Ἑλλάδα (ΕΑΔΕ) και τά προοδευτικά κόμματα; Στις αρχές Φεβρουαρίου 1971 ό κυβερνητικός εκπρόσωπος έκανε χωρίς «αίδω» τήν πιό κάτω δήλωση:

«Ἡ Κυπριακή κυβέρνηση επικροτεῖ και έπιδιοκίμαζει τόν τρόπον με τόν όποιον οί Ἕλληνες αξιωματικοί εκπαιδεύουν και διαπαιδαγωγούν τούς έθνοφρουρούς» (έφημ. ΤΑ ΝΕΑ 7.2.71).

Σχολιάζοντας τήν πιό πάνω δήλωση ό Τάκης Χατζηδημητρίου, γραμματέας τής ΕΑΔΕ και τού Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ, έγραψε στά «ΝΕΑ» τής Κύπρου:

«Γιατί ή κυβέρνηση επιτρέπει μιá διαπαιδαγώγηση πού σημαίνει άποστέρηση τών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανακρίσεις και βασανιστήρια Χιτλερικού τύπου; Γιατί επιτρέπουμε μιá διαπαιδαγώγηση πού δικαιολογεί τά στρατόπεδα συγκέντρωσης, τις φυλακίσεις και τήν έθνική διάσπαση; Χρησιμοποιούνται οί στρατιώτες μας, όχι για νά φρουρούν τήν πατρίδα αλλά για νά τοποθετουν δικτατορικά συνθήματα και έμβλήματα μέσα κι έξω από τά στρατόπεδα...»

Και κατέληξε:

«Φοβούμαστε ότι αν αφήσουμε άνοχύρωτο τό μέτωπο τής Ἐλευθερίας θά διαβρωθεί τελικά και αυτός ό έθνικοαπελευθερωτικός μας άγώνας. Θά έξασθενήσει τήν Κύπρο και θά άφανίσει τόν λαό μας...»

Σ' ένα άλλο άρθρο του ό γνώστος αγωνιστής γράφει (31.1.71, «ΤΑ ΝΕΑ»):

«Ἡ μήπως άποξενώνεται ό λαός από τήν άμυνα τού τόπου και για άλλους λόγους, πού έχουν πιό πολὺ πολιτικό παρά άμυντικό χαρακτήρα; Ἡ συνθηματολογία στα στρατόπεδα ύπερ τής δικτατορίας. Ἡ προπαγάνδα ύπερ τής δικτατορίας. Ἡ χρησιμοποίηση τών νέων μας για συγκέντρωση πληροφοριών. Όλα αυτά μάς θάζουν σε πολλές άπορίες. Όρισμένα γεγονότα στο στρατόπεδο δίνουν πιό πολὺ τήν έντύπωση τού πο-

Παπαδόπουλος και Γρίβας: έπιθεώρηση στην Κύπρο.

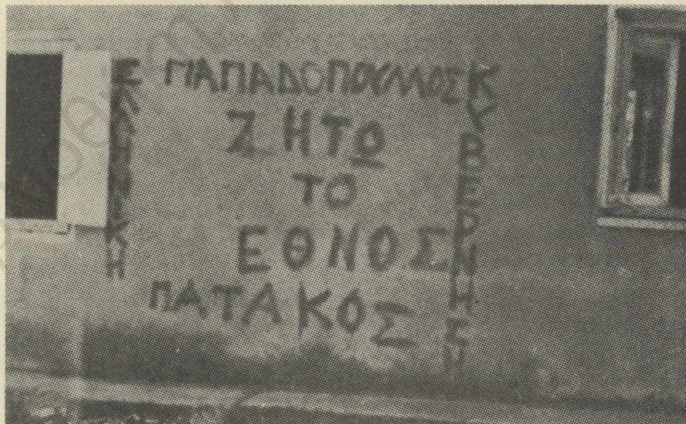
λιτικού όργάνου παρά τού στρατιωτικού όργανισμοῦ πού πρόπει νά προετοιμάζεται με μόνο γνώμονα νά πολεμήσει για Κύπρο... Ἐμεῖς είχαμε στο νοῦ κι όνειρενόμαστε ένα στρατό έλευθερίας, ένα στρατό δημοκρατικό, ένα στρατό πού νά ένώννει και νά εκφράζει τό αγωνιστικό φρόνημα τού λαοῦ».

Μα τά πράγματα δεν σταματοῦσαν εδώ. Τά πιό έπίλεχτα μέλη τού στρατοῦ – όσοι δηλαδή ακολουθούσαν πιστά τις οδηγίες, έδειχναν πνεῦμα κατανόησης και άνταποκρίνονταν στις προσοδοκίες τών αξιωματικών τής χούντας – έντάσσονταν στις πιό μαχητικές της δυνάμεις: Στις παραστρατιωτικές οργανώσεις πού με τήν καθοδήγηση τών διαφόρων πρακτόρων παρακολουθούσαν Κύπριους δημοκράτες, φακέλωναν όσους μιλούσαν έναντίον τής δικτατορίας, εκφόβιζαν, χτυπούσαν ακόμα και με τήν κάλυψη τής άστυνομίας και τού κράτους!

Αύτεις οί δυναμικές ομάδες από έθνοφρουρούς πιστούς στη χούντα έδρασαν σε μιá «πρόδα τζενεράλε», όπως χαρακτηρίστηκε από τις δημοκρατικές δυνάμεις, στις 27 Ἀπρίλη 1971, στη διάρκεια μιás ειρηνικής πινακιδοφορίας πού έκανε ή ΕΑΔΕ για τήν επέτειο τής 21ης Ἀπριλίου. Κάπου 100 νεαροί, μεταξύ τους πολλοί έθνοφρουροί (πού άναγνωρίστηκαν και καταγγέλλθηκαν επώνυμα λίγες μέρες μετά από τις φωτογραφίες πού δημοσιεύτηκαν στον τύπο) επιτέθηκαν – κάτω από τό δίλεμμα και χωρίς τήν επέμβαση τής κυπριακής άστυνομίας – έναντίον 30 μελών τής ΕΑΔΕ πού διαδήλωναν με πανώ αντίθεσή τους προς τό δικτατορικό καθεστώς... Οί έπίσημες καταγγελίες έφρασαν στο αρχείο τόσο τής άστυνομίας όσο και τού στρατοῦ. Ἡ κυβέρνηση δήλωσε άγνοια και ή βουλή άρνήθηκε νά συζητήσει (άκόμα και οί βουλευτές τού ΑΚΕΛ) τήν πρόταση τού Βάσου Λυσαριδης, προέδρου τού Σοσιαλιστικού Κόμματος Κύπρου ΕΔΕΚ, νά συζητηθουν τά αίματρά γεγονότα τής όδοῦ Σοφοκλέους (όπου ήταν και τά γραφεία τής ΕΑΔΕ). Ἡ «άντεθνική» όπως χαρακτηρίστηκε βουλή, πού έδωσε τό πρώτο παρόν στο κάλεσμα τής χούντας, θά έδινε τό δεύτερο λίγα χρόνια αργότερα, όταν θά νομιμοποιούσε στην ουσία τόν όχταήμερο πρόεδρο Σαμψών...

Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΦΑΚΕΛΩΝΕΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

Μ' αυτό τόν τρόπο λειτουργήσε ή χούντα μέσα στην Ἐθνοφρουρά. Μέθοδες γνωστές τόσο στην Ἑλλάδα όσο και στις άλλες χώρες πού βρίσκονται κάτω από τόν έλεγχο τής Βορειοατλαντικής συμμαχίας. Οί άδίσταχτοι πράκτορες τής χούντας δεν σταμάτησαν τό καταστροφικό έργο τους ούτε και όταν, με τήν αντίδραση τού κυπριακού κράτους, άρχισαν σιγά σιγά νά φανερόνται τά σχέδιά τους. Είχαν μιá έντολή πού έπρεπε νά τή φέρουν σε πέρας. Ὁ Μακάριος έπρεπε νά φύγει από τή μέ-

Χουντικά συνθήματα στη Μοσφιλωτή Κύπρου – μετά τήν «άλλαγή τού Ἰουλίου».

ση, οί δημοκρατικές δυνάμεις να τρομοκρατηθούν, ο λαός να λυγίσει, για να επιβληθούν τα σχέδιά τους για μετατροπή της νήσου σε ΝΑΤΟϊκό προτεκτοράτο.

Το 2ο Έπιτελικό Γραφείο του Γενικού Έπιτελείου της Ε.Φ. είχε αναλάβει το φακέλωμα του λαού. Άκόμα και γελοίες περιπτώσεις καταγγέλλονταν από τους λογής λογής πράκτορες που όργαναν ολόκληρο το νησί και μπαίναν στο φάκελο για να χρησιμοποιηθούν στην κατάλληλη στιγμή.

Άς δούμε όμως πρώτα πώς αντιλαμβάνονταν το ρόλο των στρατιωτών οί έπιτελείς τους. Ένα άποκαλυπτικό έγγραφο που έφτασε στην ΕΔΕΚ στις 3.11.72 δίνει την εικόνα μέσα στην όποία λειτουργούσαν και τη δουλικότητα που χαρακτήριζε τους διάφορους αξιωματικούς-όργανα των συνταγματάρχων. Νά μερικά χαρακτηριστικά άποσπάσματα από το έγγραφο αυτό, που φέρει τή στοιχεία:

«ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ Άριθμ. Φ. 076/28/52729 Α. Σχεδ. 123 ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟ.

Έν άρχή ο κ. Έπιτελάρχης άπηύθυνεν χαιρετισμόν του κ. Άρχηγού και του ίδιου... και άνεφέρθη έν όλίγοις είς τόν σκοπόν της σνσκέψεως και έν συνεχεία έτόνισεν τή κάτωθι θέματα:

α (...).

β (...) Τό γεγονός όμως ότι όλοι μας είμεθα αξιωματικοί του Έλληνικού στρατού που έδημιούργησε τήν 21ην Άπριλίου, μάς επιβάλλει ένότητα σκέψεως, άγάπην, σέβαστον και άυστηράν προσήλωσιν είς τής έταγής της Έθνικής κυβερνήσεως.

γ (...) Διατήρησις λοιπόν μονάδων ύγιών κατά τό φρόνημα και αξιωμαίων είναι τό κριώτερο μέλημά μας.

δ (...) Μίαν νέαν περίοδον έθνικού μεγαλείου όμοίου εκείνου του 1912-13 πρέπει να δραματιζόμεθα. Πρέπει λοιπόν να είμεθα είς θέσιν να ανταποκριθώμεν είς τό προσκλητήριο της Έθνικής κυβερνήσεως διά τή εκπλήρωσιν των έθνικών πόθων...

ε (...) Η διαφώτισις των όπλιτών είναι άναγκαία. Αί μονάδες και τή κέντρα εκπαιδύσεως είναι εργαστήρια δημιουργίας Έλλήνων Στρατιωτών. Πρέπει να βλέπετε τούς στρατιώτας είς τή μάτια (σημ: τό μάθημα του Κωνσταντίνου φαίνεται να απέδωσε) πρέπει να τούς διαπλάσετε έσεις και να συμπληρώσετε ό,τι κενόν άφησαν αί οικογένεια και τή σχολεία».

Ο διευθυντής του 2ου ΕΓ/ΓΕΕΦ είναι άκόμα πιο άποκαλυπτικός για τό πόσο πιστά πρέπει να τηρούνται οί διαταγές τής χούντας. Γράφει τό έγγραφο:

«α. Η Ένωσις είναι ό πόθος ολόκληρου του Έλληνισμού και πολύ περισσότερο των αξιωματικών (...) Έφ' όσον όμως τής τύχας του Έλληνισμού και σννεπώς και του Κυπριακού χειρίζεται ίσημερον ή Έθνική Κυβέρνησις τής 21ης Άπριλίου 1967, ήτις είναι σάρξ εκ τής σαρκός μας, ούδεις λόγος άνήκει είς ήμάς. Έμείς είμεθα ύποχρεωμένοι να άκολουθώμεν πιστώς τήν γραμμήν τής Έθνικής Κυβερνήσεως τής Έπαναστάσεως (...) Ούδεμία παρεκκλισις εκ τής γραμμής διότι θά είμεθα εκτός επαναστατικής γραμμής και σννεπώς εκτός έθνικής τοιαύτης (...) Οί σχέσεις σας πρέπει να μήν είναι μεμονωμένα και προς μίαν πολιτικήν παρατάξιν άλλα προς όλας τās πολιτικές παρατάξεις πλην των κομμουνιστών και των σννοδοιπόρων...»

Υπογράφουν: αντιστράτηγος Χ. Χαράλαμπόπουλος, Άρχηγός Δ. Ζέρβας, τμηματάρχης - πρακτικογράφος.

● Τί είδους όμως πληροφορίες ήταν αυτές που οί στρατιώτες της Ε.Φ. μάζευαν για να έξυπηρετήσουν τής άμυντικές δυνατότητες του νησιού και να βοηθήσουν στην έπισήμανση των θέσεων του έχθρου για τή νικηφόρο αντιμετώπισή του; Νά μια δειγματοληψία από μία σειρά άπορρήτων έγγραφων του 2ου Γραφείου που για πρώτη φορά έρχονται στη δημοσιότητα:

1. ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ

ΠΑΡ. Α.

ΣΥΝ. είς Φ 159α/52/3438 1η Νοεμβρίου 1972. Υπογράφουν: Σιούλης Ευστάθιος, Διευθυντής 2ου ΕΓ, και Τιμολέων

Παγουρτζής, Διευθυντής ΙΙΙ ΑΤΔ.:

Α (4). Υπό Ε/Κ (Έλληνοκυπρίου) Λυσσαριδικού άνεφέρθη ότι τήν 20.10.72 ό Λυσσαριδής έπισκεφθείς τόν Μακάριο σννεζήτησεν μετ' αύτου σχετικάς περί τής νέας σνγκλήσεως τής Ίερās Σννόδου... και ότι κατά ταύτην σννεφωνήθη όπως ό Μακάριος μή παρουσιασθή είς τήν Σύννοδον, με τό αίτιολογικόν ότι θεωρεί αύτην άντικανονικήν...

6. Υπό του Ε/Κ Ίωάννου Νεοφύτου, ύπευθύνου του ΠΕΚΑ Εύρύχου, άνεφέρθησαν τή κάτωθι:

α. Η είς τήν έφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» εκάστοτε άναγραφόμενη στήλη υπό τόν τίτλον «ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΤΑΤΟΡΩΝ» σνντάσσεται υπό του Τάκη Χατζηδημητρίου, τής Άντρης Παπαϊωάννου και έτέρου Ε/Κ σνγγενούς του Δώρου Ήλία...

δ. Τό ΠΕΚΑ σχεδιάζει φυγάδευσιν έξ Έλλάδος διαφόρων πολιτικών κρατουμένων οί όποιοι θά μεταφερθούν είς Ίταλίαν ή Γερμανίαν.

7. α. Οί Ε/Ε (Έλληνοέλληνες) ύπεύθυνοι του ΠΕΚΑ άνέρχονται είς δώδεκα περίπου άτομα οί πλείστοι των όποιων τυγχάνουν πρώην αξιωματικοί.

6. Μεταξύ των 12 Ε/Ε προσώπων ύπάρχουν και πρώην ήγετικά στελέχη του ΚΚΕ και ΕΔΑ:

γ. Μετά τήν αναχώρησιν των δύο στελεχών τής ΑΑΑ άφίχθησαν είς Κύπρον οί προαναφερθέντες δώδεκα Ε/Ε, οίτινες παρελήφθησαν υπό του Δώρου Ήλία... και ώδηγήθησαν καθ' ομάδας τριών έως τεσσάρων ατόμων είς οίκιας Λυσσαριδικών...

Π. γ. ΔΙΑΦΟΡΑ:

1. Υπό του Ε/Κ Νικολάου Θεοδόση κατοίκου Λυθροδόνας άνεφέρθησαν τή κάτωθι:

Α. Τήν 0300 τής 14.10.72 σννέλαβεν επ' αύτοφώρω τούς κάτωτέρω σνγκωριανούς του οίτινες είχον θέσει πύρ είς τό άναρτηθέν, επ' ένκαιρία δοθείσης χοροεσπερίδος υπό του έθνικοφρόνου σωματείου ΕΛΗΑ πανώ... (άκολουθούν τή δνόματα 6 κατοίκων). Άπαντες οί άνωτέρω είπεν θά τιμωρηθούν παραδειγματικώς διά τήν πράξιν των ως έγινε και είς τό χωρίον Άγιος Παύλος Λεμεσού...

ε. Υπό του Ε/Κ άστυνομικού τής CID άνεφέρθη ότι τήν 14.10.72 έλαβε χώραν είς τό άρχηγείον Άστυνομίας σύσκεψις άνωτέρω αξιωματικών καθ' ήν σννεζητήθησαν μεταξύ άλλων και αί πρόσφατοι ένέργεια των ένόπλων ομάδων και είδικότερον των τοιούτων του στρατηγού Γρίδα...

13. Έξ Ε/Κ άνεφέρθη ότι ό Μακάριος παρετήρησεν τόν Κληρίδην ότι προχώρησεν άρκετά τās ένδοκυπριακάς σννομιλίας και δέν έπρεπε να φθάσει είς τό σημείον όπου έφτασεν. Ο Κληρίδης έπιμένει όπως επί των ήμερών του αί ένδοκυπριακά σνζητήσεις άχθούν είς λύσιν, άντιθέτως ό Μακάριος φέρεται δέσμιος έναντι του Λυσσαριδή και ένίων κεφαλαιούχων, έπιθυμεί όπως μή έξευρεθή λύσις είς τό έγγύς μέλλον...»

2. Άπό έγγραφο με τή στοιχεία ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ Παράρτημα Α,

Συν. είς Φ. 159

ΙΙΙ ΑΝΩΤ. ΤΑΚΤ. ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

2ου ΕΠΙΤ. ΓΡΑΦΕΙΟΝ 16η Νοεμβρίου 1972:

Α. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

1. ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

α. ΑΚΕΛ: Υπό Ε/Κ βασικού στελέχους του ΑΚΕΛ άνεφέρθη ότι ή ΚΕ του ΑΚΕΛ έχει τακτικάς έπαφάς με άνωτέρα μέλη των πρεσβειών των ανατολικών χωρών μεθ' ών και σνζητούν τās σχέσεις ΑΚΕΛ -ΜΑΚΑΡΙΟΥ -Λυσσαριδή...

2. Υπό άδειούχου όπλίτου του 3ου ΤΣ άνεφέρθη ότι τήν οίκλαν του Γεωργίου Χριστοδούλου κατοίκου ΑΡΓΑΚΙΟΥ ΜΟΡΦΟΥ σνγκεντρούνται οί κομμουνιστάι του χωρίου είς τούς όποιους γίνονται διαφωτιστικά όμιλία...

3. Υπό ήμετέρου όργάνου άνεφέρθη ότι μεταξύ των Λυσσαριδικών οίτινες εύρίσκοντο ως άσφάλεια πλησίον τής έξέδρας των έπισήμων κατά τήν παρελάσιν τής 28ης Οκτωβρίου ήτο και ό καθηγητής σωματικής άγωγής του Γυμνασίου Σολέας Κουκκαλαριδής Χαράλαμπος, όστις έντός του σχολείου παραγανδίζει σννεχώς ύπέρ του Μακαρίου...

5. Την 19.00 τής 2.11.72 ἐντὸς τοῦ σωματείου ΕΔΟΝ Ἀλάμπρας ἔλαβεν χώραν συγκέντρωση τριάκοντα νεανίδων πρὸς ἃς ὠμίλησεν ἀντιπρόσωπος τῆς ΠΕΟ ἀφιχθεὶς ἐκεῖσε διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 905 ΙΧ ὀχήματος...

7. Ὑπὸ ἡμετέρου ὄργανου ἀνεφέρθη ὅτι οἱ κάτωθι Ε/Κ φοιτητὰ εἰς Πανεπιστήμια τῆς Ἑλλάδος τυγχάνουν φανατικοὶ κομμουνιστὰί...»

Ἀκόμη καὶ οἱ ποδοσφαιρικὲς ὁμάδες ἦταν κάτω ἀπὸ στενὴ παρακολούθηση, ὅπως ἀποκαλύπτει ἔγγραφο μὲ στοιχεῖα:

ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.

Συν. εἰς Φ. 159/51/3211/Α.Σ. 128 17 Ὀκτωβρίου 1972

ΙΙΙ ΑΤΔ 2ο ΕΓ:

Α. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

1. Κομμουνισμός:

(4). Ἀπὸ κομμουνιστικοὺς παράγοντας γίνεται προσπάθεια διὰ τὴν ἐπιστράτευσιν προσώπων (κομμουνιστῶν) διὰ νὰ συμμετάσχουν εἰς τὰς ἐκδρομὰς τῆς ποδοσφαιρικῆς ὁμάδος ΟΜΟΝΟΙΑ εἰς τὴν Ἑλλάδα...

6. (4). Ὑπὸ φανατικοῦ Λυσσαριδικοῦ ἀνεφέρθη ὅτι μαθητὰ καὶ δπλίται τινὲς τῆς Ε.Φ. ἀποτελοῦν τοὺς βασικότερους πληροφοριοδότες τοῦ Λυσσαριδῆ...

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΕΑΔΕ Τάκης Χατζηδημητρίου συννητήθη προσφάτως δις μετὰ τοῦ τέως ὑπουργοῦ ἑξωτερικῶν Σπύρου Κυπριανοῦ, μεθ' οὗ συνεζήτησεν τὴν δημιουργίαν νέου κόμματος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ...

Αἱ συναντήσεις μετὰ τῶν ἀνωτέρω θὰ συνεχιστοῦν καὶ ὑφίσταται πιθανότης εἰς ἐπομέναις τοιαύτας νὰ λάβῃ μέρος καὶ ὁ ἴδιος ὁ Λυσσαριδῆς...

10. Ὑπὸ ἡμετέρου ὄργανου ἀνεφέρθη ὅτι ὁ πρωτοετὴς μαθητῆς τοῦ ΑΤΙ... τυγχάνει πληροφοριοδότης τοῦ ΑΚΕΛ παρακολουθῶν πλὴν τοῦ ΑΤΙ καὶ τὴν καφετηρίαν ΣΙΡΟΚΟ ὡς καὶ τὴν τοιαύτην ΤΖΩΝ ΚΕΝΝΕΤΥ...

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΤΥΠΩΣΙΣ

α. Συνεχίζεται ἡ προσπάθεια τῶν ἀριστερῶν ὁργανώσεων

ΑΚΕΛ-ΕΔΕΚ πρὸς προσέλκυσιν νέων ὁπαδῶν...»

Ἀλλὰ καὶ ἡ διακίνηση τῆς ἐφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ» ἦταν κάτω ἀπὸ τὸ ἀγρυπνο βλέμμα τῆς Ἐθνοφρουρᾶς: Στὸ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α. ΙΙΙ ΑΤΔ Συν. εἰς Φ. 159/α 2ον ΕΓ 2 Ὀκτωβρίου 1972 διαβάζουμε:

ε. 2. ὑπὸ Ε/Κ στελέχους τῆς ΚΕ τῆς ΕΔΕΝ ἀνεφέρθη ὅτι ὁ ἠθοποιὸς Νίκος Σιαφκάλης τυγχάνει φανατικὸς ὑποστηρικτῆς τῆς ΕΔΕΝ καὶ ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἄρτιαν κυκλοφορίαν τῆς ἐφημερίδος «ΤΑ ΝΕΑ» δι' ἃ καὶ ἐπισκέπτεται συχνάκις τὰ διάφορα πρακτορεῖα ἀναφέρων ἅμα εἰς τὸν Λυσσαριδῆν πᾶσαν ἀνωμαλίαν ἢ παρατήρησιν...

(4). Εἰς γενομένην συζήτησιν ἐντὸς καφετείου τοῦ Ἁγ. Κασσιανοῦ ὁ Διευθυντῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῆς περιοχῆς ἐξεφράσθη λίαν κολακευτικῶς ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς κυβερνήσεως...

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον Κατσανάκης Πάρις Δ. 2ον ΕΓ, Ξενοφῶν Σταύρου, Διευθυντῆς ΙΙΙ ΑΤΔ.

● Δέκα σχεδὸν χρόνια λειτούργησαν τὰ πράγματα μ' αὐτὸ τὸν τρόπο. Ἡ Ἐθνικὴ Φρουρὰ ἀπὸ ὄργανο προάσπισης τῶν συμφερόντων τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ μετατράπηκε σ' ἓνα ὄργανο καταπίεσης, παρακολούθησης καὶ ἐκφοβισμοῦ τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων. Κι ὅλη αὐτὴ ἡ δραστηριότητα τῆς Ἐθνοφρουρᾶς, ἡ συμμετοχὴ πολλῶν μελῶν τῆς σὲ παράνομες ὁργανώσεις, ἡ ἀντίθεσή τους πρὸς τὸν πρόεδρο Μακάριο καὶ ἡ ἀπόφασί τους νὰ χτυπήσουν μὲ κάθε τρόπο τὸ δημοκρατικὸ κίνημα στὴν Κύπρο, γινόταν καθημερινὰ φανερότερη. Ἡ ἀνοχὴ τῆς κυβερνήσεως ἀποχαλίνωσε τοὺς διασπαστὲς καὶ ἐκφόβισε ἀκόμη περισσότερο τὸν κόσμον. Κι ὅταν ὁ Μακάριος θὰ ἀποφάσιζε νὰ πάρει «δραστικὰ μέτρα», ἦταν ἤδη ἄργά: Ἡ συναμοσία ἐμπαινε πιά στὸ τελικὸ στάδιο. Ἡ Ἐθνικὴ Φρουρὰ θὰ ἐπαίξε τὸν κύριον ρόλον σ' αὐτὴ τὴ φάση. Ἡ προετοιμασία, ἰδεολογικὴ, ψυχολογικὴ, πρακτικὴ, εἶχε ἤδη ὀλοκληρωθεῖ. Ὁ στρατὸς γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ γινόταν ἀντὶ προστάτης δυνάστες τοῦ λαοῦ μας...

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΟ ΒΗΜΑ
ὀλόκληρη ἡ Ἑλλάδα
ὀλόκληρος ὁ κόσμος

ΤΟ ΒΗΜΑ

κάθε πρωὶ
στα χέρια σας.

κώστας βεργόπουλος

**ΤΟ
ΑΓΡΟΤΙΚΟ
ΖΗΤΗΜΑ
ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ**

ἡ κοινωνικὴ ἐνωμάτωση τῆς γεωργίας

β' ἐκδόση
πρόλογος Σαμῆ Ἀμίν

ἑξάντας

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ, υπήρξε πάντα ή «σκληρή πέτρα» πάνω στην οποία δοκιμάστηκε ή ελληνική εθνική πολιτική και αποδείχτηκε, τουλάχιστο, ή ανεπάρκειά της και ό κυρίαρχος ρόλος των «ξένων» στη διαμόρφωσή της. Ένας μικρός λαός παλεύει εδώ και χρόνια για ν' αποκτήσει τώ δικαίωμα νά καθορίσει ό ίδιος τώ μέλλον του. Λαοί πού ξεκίνησαν πιδ ύστερα τών εθνικοαπελευθερωτικό τους αγώνα, όπως ή Άλγερία, ή Άγκόλα κ.ά. είναι σήμερα κυρίαρχα και ανεξάρτητα κράτη. Αντίθετα ή Κύπρος βρίσκεται σήμερα ντέ φάκτο διχοτομημένη και αντιμετώπιζει τούς πιδ σοδαρούς ίσως κινδύνους τής ιστορίας της πού συνιστούν πραγματική απειλή για τήν ίδια τήν εθνική υπόσταση τών Κυπρίων. Η μη ύπαρξη αὐτονομίας τού αγώνα τού κυπριακού λαού παρουσίασε τήν αντίφαση νά υπάρχει από τή μια ένας αγώνας πού αντικειμενικά νά έχει αντίτακτο-άντιιμπεριαλιστικό χαρακτήρα κι από τήν άλλη νά έχει σαν κύριο στήριγμα, «καθοριστικό» θά μπορούσε νά πει κανένας, μια χώρα πλήρως εξαρτημένη και υποδουλωμένη στις άποικιστικές και ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Ο σταθερός «δουτικός δογματισμός» τής ελληνικής πολιτικής, ή οποία με τή Χούντα άγγιζει τά όρια τού «εθνικού ξεπουλήματος», όδήγησε σέ περιπέτειες εθνικής άναξιοπρέπειας και στην τελευταία τραυματική έμπειρία τού πραξικόπηματος, πού συνιστούσε άνοικτη ήθνική προδοσία.

Η ΔΙΑΡΚΗΣ έπιβουλή κατά τής Κύπρου τής κυριαρχίας σέ κάθε ιστορική φάση δύναμης δέν έχει βέβαια τήν αιτιολογία της στούς πλούσιους πλουτοπαραγωγικούς πόρους τού νησιού αλλά στην πολύ σημαντική στρατηγική της θέση. Έτσι λοιπόν όταν ή άγγλική άποικιοκρατία ύ π ο χ ω ρ ε ι άφηνοντας πίσω της τίσ συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου, κι ένα σύνταγμα κλασικό προϊόν τού βρετανικού δόγματος «διαίρει και βασίλευε» πού μοίραζε τήν έξουσία ανάμεσα σέ Τούρκους και Έλληνες Κυπρίους με βάση άναλογίες, και τή συνθήκη έγγυησης πού καθιέρωνε τήν παρουσία στρατιωτικών άποσπασμάτων τριών χωρών μελών τού ΝΑΤΟ, ή Κύπρος ήταν τυπικά μια ανεξάρτητη χώρα, στην ουσία όμως μια κλασική περίπτωση μεταποικιακής δεσμευμένης χώρας. Οί Άγγλοι έξασφάλιζαν τίσ προϋποθέσεις διαδοχής τούς από τίσ ΗΠΑ, θέλοντας νά κρατήσουν και κάποιο ρόλο για τούς έαυτούς τους.

ΤΟ ένδιαφέρον τών ΗΠΑ για τήν Κύπρο έκδηλώνεται άνοικτά ύστερα από τίσ διακοινοτικές συγχρούσεις τού 1963-64 πού έντεχνα ύποκίνησαν οί Άγγλοι, παραπλανώντας τόν Μακάριο νά υποβάλει τά γνωστά 13 σημεία για τήν τροποποίηση τού Συντάγματος, με τήν ύποβολή μιας δλόκληρης σειράς διχοτομικών σχεδίων με στόχο πάντοτε τήν ύπαγωγή τής Κυπριακής Δημοκρατίας κάτω από τήν άμερικανική και νατοϊκή κηδεμονία (Σχέδια Μπώλ, Σάυρους Βάνς, Άτσετσον

Γιατί φτάσαμε στό πραξικόπημα του Ιουλίου '74

του Γιώργου Τσαλακού

κ.λπ.). Ο Μακάριος όμως, όχυρωμένος πίσω από τήν άδέσμευτη πολιτική του - τά σπέρματά της φτάνουν στα 1956, όπότε παίρνει μέρος στη Συνδιάσκεψη τού Μπαντούγκ (στην Ινδία) - άπορρίπτει πεισματικά τώ ένα μετά τώ άλλο αυτά τά σχέδια, παρατείνοντας τόν «πονοκέφαλο» για τίσ έλληνικές κυβερνήσεις και σπρώχνοντας τήν ιμπεριαλιστική τακτική σέ πιδ προχωρημένες μεθόδους.

ΓΙΑΤΙ φτάσαμε όμως στό πραξικόπημα τής 15ης Ιούλη 1974, τί ήταν και πώς λειτούργησε μέσα στη γενικότερη ιμπεριαλιστική πολιτική και τί, τέλος, σήμαινε για τήν «εὐπαθή» περιοχή τής Α. Μεσογείου αλλά και για τή γενικότερη δυναμική; Ύστερα από δυό χρόνια μια συνολική σύλληψη, στό βαθμό πού είναι κατορθωτή, είναι άναγκαία.

ΥΣΤΕΡΑ από τήν ήττα τους στην Άνω Ανατολή, οί ΗΠΑ όδηγούνται σέ μια ίσχυροποίηση τών θέσεών τους στην Ανατολική Μεσόγειο και τή Μέση Ανατολή με προεξάρχοντα πληρεξούσιο τώ Ισραήλ και σ' έπικουρικό ρόλο τά καθεστώτα τού Ιράν και τής Ελλάδας. Ο πλήρης έλεγχος τής περιοχής τών πετρελαίων και τής διώρυγας τού Σουέζ, όπως επίσης και ή ποδηγέτηση τών άραβικών προοδευτικών κινήματων πού πιθανόν σέ κάποια φάση προκαλούσαν «έμπλοκές» - σήμερα ό Λίβανος - ήταν πρωταρχικός τους στόχος. Άπαραίτητη όμως για τή λειτουργία αὐτού τού συστήματος (άξονας: Ελλάδα - Ισραήλ - Ιράν) ήταν ή ένίσχυση τού Ισραήλ, πού ήδη μετά τόν πόλεμο τού Οκτώβρη '73 άρχισε νά παρουσιάζει συμπτώματα ανεπάρκειας.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ πού προκύπτουν από τώ έγγραφο πού έχουμε στα χέρια μας και πού σύντομα θά δημοσιεύσουμε δλόκληρο στό «ΑΝΤΙ» άποκαλύπτουν ότι:

α. Ο χρόνος πτήσεως τών ΦΑΝΤΟΜΣ από τήν Κύπρο για τώ Ισραήλ είναι 6 λεπτά, για τή διώρυγα τού Σουέζ 8 λεπτά, για τή Λατάκια (Συρία) 3 λεπτά.

β. Υπάρχουν πάντα σχέδια τού ΝΑΤΟ για τή μετατροπή τής Κύπρου σέ «άβύθιστο άεροπλανοφόρο».

γ. Η εκπαιδευτική βάση πιλότων

του ΝΑΤΟ από τή Σαρδηνία θά μεταφερθεί στην Ανατολική Κύπρο.

δ. Ο Άρχιεπίσκοπος Μακάριος άρνήθηκε λίγο πριν τώ πραξικόπημα πρόταση τού ΝΑΤΟ για τή χρησιμοποίηση τών βάσεων τής νήσου για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

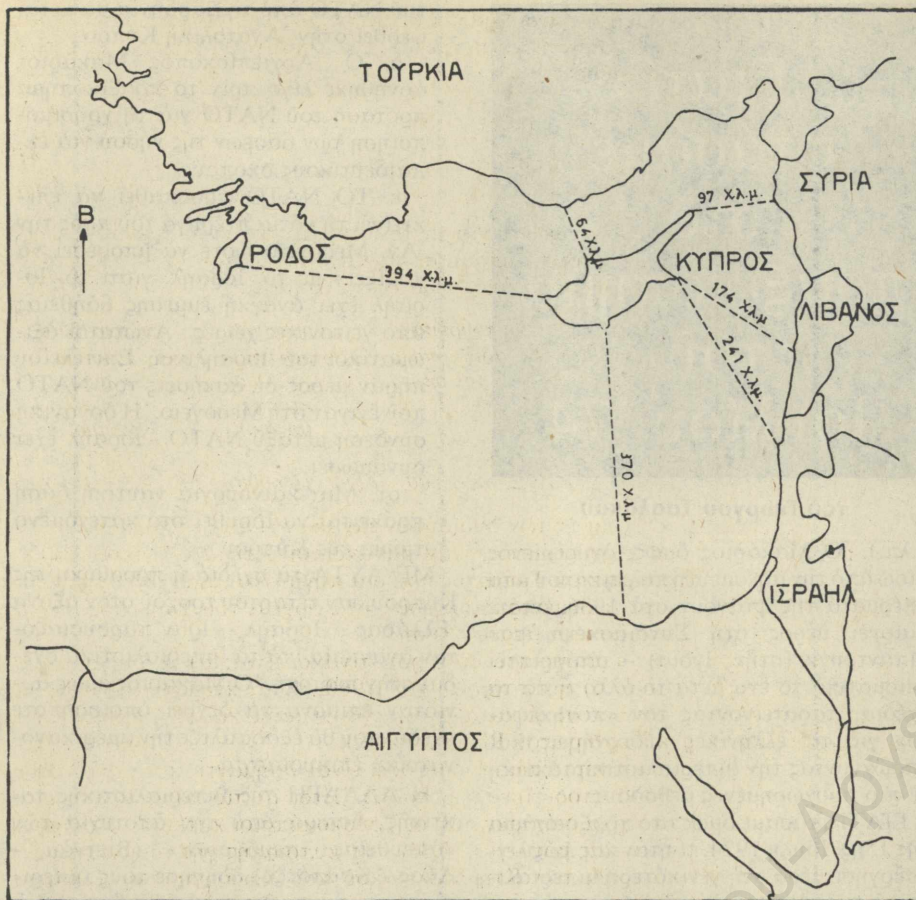
ε. ΤΟ ΝΑΤΟ προσπαθεί νά επεκτείνει τή νότια πτέρυγά του πρds τήν Άν. Μεσόγειο ώστε νά μπορέσει νά «σιμξει» με τώ Ισραήλ, γιατί τώ Ισραήλ έχει ανάγκη έμμεσης βοήθειας από γειτονικές χώρες. Άνώτατοι αξιωματικοί τού Ισραηλινού Έπιτελείου πήραν μέρος σέ άσκήσεις τού ΝΑΤΟ πού έγιναν στη Μεσόγειο. Η όργανική σύνδεση μεταξύ ΝΑΤΟ - Ισραήλ έχει δυναμώσει.

στ. Μια καινούργια ναυτική βάση πρόκειται νά ιδρυθεί στό κατεχόμενο τμήμα τής Κύπρου.

ΜΕ ΑΥΤΑ τά σχέδια ή προσθήκη τής Κύπρου σαν τέταρτου τροχού στον άξονα Ελλάδας - Ισραήλ - Ιράν παρουσιάζονται άναγκαία για τά ιμπεριαλιστικά σχέδια στην περιοχή. Ο Μακάριος όμως άρνιόταν επίμονα νά δεχθεί όποιοδήποτε σχέδιο πού θά έξασφάλιζε τήν άμερικανονατοϊκή έπικυριαρχία.

Η ΑΛΛΑΓΗ τής ιμπεριαλιστικής τακτικής, ύστερα από τήν άποτυχία τών «άπευθείας έπεμβάσεων» (Βιετνάμ - Λάος - Καμπότζη) όδήγησε τούς ιμπεριαλιστικούς κύκλους στην «έπεμβάσεις διά πληρεξουσίων». Ηδη τώ έπιτυχημένο προηγούμενο τού Ισραήλ ύπήρχε. Η νέα αὐτή τακτική καθορίζει και τή μεθοδολογία τού ιμπεριαλιστικού σεναρίου πού εφαρμόστηκε με έπιταχυνόμενο ρυθμό στην τελευταία φάση (από τώ 1967, με τή «νόσφιση» τής έξουσίας από τή Χούντα). Μια σ η μ α ν τ ι κ ή βέβαια άποστολή της ήταν τώ κλεισιμο τού κυπριακού, πού όδήγησε στό πραξικόπημα και τήν έισβολή.

ΤΟ ιμπεριαλιστικό σενάριο ήταν άπόλυτα προσαρμοσμένο στις «τοπικές» συνθήκες και είχε σαν βασική άρχή τήν έκμετάλλευση τής έθνολογικής σύστασης τού πληθυσμού. Οί δομές τού Συντάγματος, στην ουσία τους «διαιρετικές», ύποδοθηούσαν πολύ. Οί δυό «μητέρες - πατρίδες», - τώ ξενοκίνητο καθεστώς τής ελληνικής Χούντας και ή τουρκική ήμιχούντα - χρησιμοποιήθηκαν σαν πληρεξούσιοι διείσδυσης. Ταυτόχρονα ένα έσωτερικό προγεφύρωμα και διάδοχος καταστάσεις πού θά δεχόντουσαν νά έξυληθρηθούν τά ιμπεριαλιστικά σχέδια πού άρνιόταν ό Μακάριος, ήταν άπόλυτα άναγκαίο. Η διείσδυση τής Ελλάδας και τής Τουρκίας στις δυό κοινότητες και ό έλεγχος πάνω στις ένοπλες δυνάμεις τού νησιού έκαναν εύκολη τήν έπιβολή μιας άμερικανονατοϊκής λύσης. Στην τουρκοκυπριακή κοινότητα ό έλεγχος τής Άγκυρας μέσω Ντενκτάς ήταν πλήρης. Τά πράγματα όμως στην έλληνοκυπριακή είχαν μια άλλη πορεία. Ο Μακάριος άρνιόταν νά ύπακούσει στις προταγές τού «έθνικού κέντρου». Έτσι ή συνωμοσία για ένα διάστημα παίρνει τή μορφή συνωμοσίας έν-

αντίον του προέδρου Μακαρίου και εκδηλώνεται με τις επανειλημμένες δολοφονικές απόπειρες εναντίον του, και τόν εκκλησιαστικό εκβιασμό. Μέσα από μερικότερες κλιμακούμενες φάσεις ο κύριος στόχος ήταν η απομάκρυνση του προέδρου Μακαρίου, και σε περίπτωση που κάποια φάση πετύχαινε, δεν θα ήταν αναγκαία η επόμενη. Το πραξικόπημα παρέμενε σ' αυτό το σενάριο «ή ξοχατη ανάγκη». Όταν ο εκκλησιαστικός εκβιασμός αποτυγχάνει με τη σύγκληση από το Μακάριο της λεγομένης Μείζονος και Υπερτελούς Συνόδου στη Λευκωσία, η οποία καθαιρεί τους «τρεις μητροπολίτες», ξερχεται ο πολιτικός εκβιασμός, που εγκαινιάζεται με την άνοικτη τρομοκρατική δράση της ΕΟΚΑ Β' εναντίον των πατριωτικών δυνάμεων και κάθε κρατικής περιοσίας. Στόχος είναι η «διάλυση» του κράτους, ώστε να μη μπορεί ο Μακάριος να ελέγχει τα πράγματα.

ΑΛΛ' όταν - μετά το θάνατο του Γρίβα - η ΕΟΚΑ Β', ελεγχόμενη και καθοδηγούμενη από τη Χούντα, αποτυγχάνει - στις αρχές Ιουλίου 1974 συλλαμβάνεται από το Έφεντριό Σώμα της Κυπριακής Αστυνομίας ο ηγετικός της πυρήνας με επικεφαλής τον Λευτέρη Παπαδόπουλο - το άνοικτο πραξικόπημα είναι πια για τους αμερικανονατοϊκούς κύκλους μια «πρώτη ανάγκη». Ο Μακάριος, που είχε συλλάβει το νόημα των στιγμών, με τη θέση του για την αποπομπή των Έλλήνων αξιωματικών και τη βαθμιαία διάλυση της Έθνικης Φρουράς, φαινόταν ικανός να ανατρέψει τα συνολικά σχέδια, αφαιρών-

τας κάθε πρόσχημα για επέμβαση στην Κύπρο.

ΠΟΙΟ όμως ήταν το γενικότερο σχέδιο; Πραξικόπημα - Δολοφονία του προέδρου Μακαρίου και της δημοκρατικής ηγεσίας - Κατάληψη της εξουσίας από μια προσωρινή διακυβέρνηση - Εισβολή της Τουρκίας και κατοχή - Απαίτηση για «επάνοδο στη συνταγματική τάξη» (με τον Μακάριο νεκρό και χωρίς δημοκρατική ηγεσία), με την προοπτική πως η καινούργια αυτή «συνταγματική τάξη» θα δεχόταν τα ιμπεριαλιστικά σχέδια με βάση τα τραγικά τετελεσμένα που δημιούργησαν πραξικόπημα και εισβολή, που σε τέτοια περίπτωση θα καταδικάζαν εκ του ασφαλούς. Στη Χούντα της Αθήνας όμως οι Άμερικανοί και ο Κίσινγκερ έδωσαν μια άλλη έκδοση για να κολακεύσουν το «έθνικό της φιλότιμο». Άμέσως μετά την τουρκική εισβολή, η πραξικοπηματική κυβέρνηση θα κήρυξε την ένωση του υπόλοιπου τμήματος με την Ελλάδα.

ΤΟ σχέδιο απέτυχε σ' ένα σημείο. Τη δολοφονία του προέδρου Μακαρίου, που διεθνώς εξακολουθούσε να εκπροσωπεί το ενιαίο κυπριακό κράτος. Η «δυσχέρεια» αυτή οδήγησε σε μερική τροποποίηση των σχεδίων και η παλαιά απαίτηση για επάνοδο στη συνταγματική νομιμότητα με τον Μακάριο, σε μια περίοδο «μεταπραξικοπήματος» με τον κ. Κληρίδη «πρόεδρο», ύστερα από υπόδειξη του Άμερικανού προσβεντή στη Λευκωσία Νταϊνβίς. Η δημοκρατική όμως κινητοποίηση του κυπριακού λαού ανέτρεψε και

αυτή την απόπειρα «υποκατάστασης» της συνταγματικής νομιμότητας. Και ο Μακάριος επανήλθε. Τα σχέδια που ξεκίνησαν με άφετηρία το πραξικόπημα συμπληρώνονταν με την εσωτερική διχοτόμηση (τουρκικό και ελληνικό κρατίδιο) με πειθήνιες κυβερνήσεις, μια άνισχυρη ούσιαστικά κεντρική όμοσπονδιακή κυβέρνηση που θα εξασφάλιζε τη συγκαλυμμένη αμερικανονατοϊκή κηδεμονία, όποτε η Κύπρος θα έντασσόταν οργανικά πια στο σύστημα έλέγχου της Μεσανατολικής περιοχής. Η έμπλοκη όμως που αναφέρθηκε οδήγησε το τελευταίο αυτό μέρος των σχεδίων σε αναστολή και στην προσπάθεια των ιμπεριαλιστικών κύκλων για την επίβολή τους μέσω κάποιου «διπλωματικού συμβιβασμού» αντί με άνοικτη δράση. Και η ιμπεριαλιστική πολιτική επεξεργάζεται νέες μεθοδεύσεις.

ΕΙΝΑΙ διαφανές ότι πραξικόπημα και εισβολή λειτούργησαν στο ίδιο πλάνο. Υπήρξαν οι δίδυμες φάσεις της ίδιας συνωμοσίας, της οποίας το σενάριο συντονιζόταν από τον Κίσινγκερ, με επί μέρους τροποποιήσεις, ανάλογα με τις κινήσεις. Οι πραξικοπηματίες χρησιμοποίησαν άνοικτα τα ελληνικά διάσημα για να διευκολύνουν την Τουρκία στην προβολή προσχημάτων για την εισβολή. Μιά μήνυση πρόκειται σε λίγο καιρό να υποβληθεί εναντίον αξιωματικών που κατά τη διάρκεια της εισβολής επέδειξαν «ολιγωρία και ανοχή». Απ' αυτή την πλευρά θα είναι ενδιαφέρουσα η διασαφήνιση της «ελληνικής συμβολής» στην τουρκική επεκτατική επιχείρηση.

ΣΤΗΝ άλλη όχθη η Σοβιετική Ένωση, έχοντας σαν πρώτη ένδειξη των γεγονότων την επιβασία του καθεστώτος Σαμπών στην εξουσία, θεώρησε το πρόβλημα «ένδονατοϊκή διαφορά» και στάθηκε πολύ επιφυλακτική απέναντι των όσων συνέβαιναν στην Κύπρο, περιοριζόμενη στην απαίτηση για επαναφορά της συνταγματικής νομιμότητας, αποφεύγοντας όμως την ενεργό παρέμβαση. Με την επιστροφή του προέδρου Μακαρίου η Σοβιετική πολιτική υποστήριξη στο διεθνές επίπεδο παρέχεται άφθονη. Η Σοβιετική θέση στο Λίβανο παρέχει κάποιο μέτρο κατανόησης και για τη θέση της στην Κύπρο στην κρίσιμη περίοδο.

Η ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗ συνωμοσία που κορυφώθηκε με το πραξικόπημα το οποίο λειτούργησε σαν το κλειδί που άνοιξε τους άσκους των ανέμων για τα τουρκικά αποβατικά, και την εισβολή, προώθησε σ' ένα μεγάλο βαθμό τα σχέδια των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ στην Κύπρο αλλά και σ' ολόκληρη την περιοχή. Η ελληνική πολιτική στάθηκε ανύποπτος εξαιτίας του «δυτικού δογματισμού» της αλλά και της παντελούς άγνοιας του προβλήματος από την κυβέρνηση του κ. Καραμανλή, στον οποίο η Χούντα παράδωσε ύστερα από την πρωτοφανή εθνική πρόδοσία την εξουσία, μη κατανοώντας το μέγεθος των ιστορικών στιγμών.

Τὸ ἰδιοκτησιακὸ στοιχείο πρὶν καὶ μετὰ τὴν εἰσβολή

τοῦ Γ. Καρούζη

Τὸ ἔδαφικὸ, ἔστω καὶ κάπως ἀργά, ἄρχισε νὰ συνειδητοποιεῖται, τόσο στὴν Κύπρον ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικὸ, ὡς ἡ πιὸ σοβαρὴ πτυχή τοῦ χρονίζοντος κυπριακοῦ προβλήματος. Σ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο θὰ καταβληθεῖ μιὰ προσπάθεια νὰ περιγράψουμε καὶ ἀναλύσουμε τὸ ἰδιοκτησιακὸ καθεστῶς πρὶν καὶ μετὰ τὴν εἰσβολή καὶ θὰ ἐκφέρουμε τὶς ἀπόψεις μας πάνω σὲ ποσοστὰ ἐδάφη πού ἂν τελικὰ υἱοθετηθοῦν δὲν θὰ ἐπηρεάσουν τὰ δικαιώματα καὶ τὸ μέλλον τόσο τῶν Ἑλληνοκυπρίων ὅσο καὶ τῶν Τουρκοκυπρίων.

1. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΩΝ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ

α) Κατανομή σ' ὅλη τὴν ἔκταση τῆς Κύπρου

Πάνω στὸ θέμα τοῦτο ἔγιναν διάφορες μελέτες τόσο ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν ὅσο καὶ ἀπὸ ἄλλους παράγοντες, χωρὶς νὰ ὑπάρχει σοβαρὴ διαφορὰ στὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρευνας. Τὰ στοιχεῖα τοῦ Κτηματολογικοῦ καὶ Χωρομετρικοῦ Τμήματος ἔχουν ὡς ἑξῆς:

ἑλληνικὲς ἰδιοκτησίαι (σὲ σκ.) ¹	%	τουρκικὲς ἰδιοκτησίαι (σὲ σκ.)	%	ἀρμενικὲς μαρωνιτικὲς κ.λπ. ἰδιο- κτησίαι (σὲ σκ.)	%	κρατικὰ δάση, δρομοὶ, πο- ταμοὶ κ.λπ. (σὲ σκ.)	%
4.123.711	59,6	852.455	12,3	91.406	1,4	1.847.820	26,7

Οἱ πιὸ πάνω ἀριθμοὶ δείχνουν πὼς ἐξαιρουμένων τῶν κρατικῶν γαιῶν ἡ ἑκατοστιαία ἀναλογία τῆς ἰδιοκτησίας ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ἑλληνες	81,37%
Τούρκοι	16,82%
Ἀρμένιοι, Μαρωνίτες, κ.λπ.	1,81%
Σύνολο	100,00%

Ἡ ἴδια μελέτη γιὰ τὶς ἰδιοκτησίαις πού ἔγινε ἀπὸ τὸ Γεωγραφικὸ Ὁμιλο Κύπρου σὲ συνεργασία μετὰ τὸν Prof. Richard Patrick ἔδωσε τὰ ἀκόλουθα ἀποτελέσματα:

ἑλληνικὲς ἰδιοκτησίαι (σὲ σκ.)	%	τουρκικὲς ἰδιοκτησίαι (σὲ σκ.)	%	ἀρμενικὲς, μαρωνιτικὲς, κ.λπ. ἰδιο- κτησίαι (σὲ σκ.)	%	κρατικὰ δάση κρατικὴ γῆ, οἰκισμοί, δρομοὶ, ποταμοὶ κ.λπ. (σὲ σκ.)	%
4.092.600	59,2	892.600	12,9	109.000	1,6	1.821.192	26,3

Οἱ πηγές τῶν δυὸ αὐτῶν πινάκων εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

● Στὴν περίπτωση τοῦ πίνακα τοῦ Κτηματολογικοῦ καὶ Χωρομετρικοῦ Τμήματος ἡ κύρια πηγή εἶναι οἱ ἐγγεγραμμένες καὶ καταχωρημένες ἰδιοκτησίαι στὰ ἀρχεῖα τοῦ Τμήματος πού δὲν ἐπιδέχονται ἀμφισβήτηση.

● Οἱ πηγές τοῦ δευτέρου πίνακα εἶναι: α) ἡ ἀπογραφή τοῦ 1946, β) ἡ ἀπογραφή τοῦ 1960, γ) τὰ κτηματικὰ σχέδια τῶν χωριῶν, δ) οἱ κατάλογοι ἀγροφυλακῆς καὶ ε) ἡ εἰδικὴ ἐρευνα τοῦ καθηγητοῦ Richard Patrick.

Φαίνεται πὼς ἡ διαφορὰ εἶναι ἀσήμαντη καὶ μάλιστα διαφορὰ ὑποδιαίρεσης μονάδας. Ἐτσι τὰ πιὸ πάνω ἰδιοκτησιακὰ στοιχεῖα δείχνουν πὼς οἱ Τουρκοκύπριοι κατέχουν τίτλους ἰδιοκτησίας μόνο γιὰ 12,3% τῆς κυπριακῆς γῆς (σύμφωνα μετὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ Κτηματολογικοῦ καὶ Χωρομετρικοῦ Τμήματος) καὶ ὅτι ὁ τελευταῖος ἰσχυρισμὸς τῶν Τουρκοκυπρίων ὅτι κατέχουν 33% εἶναι ἀβάσιμος καὶ ἀνυπόστατος.

β) Κατανομή κατὰ ἐπαρχία

Ἡ κατὰ ἐπαρχία κατανομή τῶν ἑλληνοκυπριακῶν καὶ τουρκοκυπριακῶν ἰδιοκτησιῶν ἔχει ὡς ἀκολούθως:²

ἐπαρχία	ἑλληνικὲς ἰδιοκτησίαι (σὲ σκ.)	%	τουρκικὲς ἰδιοκτησίαι (σὲ σκ.)	%
Κερύνεια	307.896	64,3	61.061	12,7
Ἀμμόχωστος	928.024	62,8	179.922	12,2
Λάρνακα	458.076	54,4	139.338	16,6
Λεμεσὸς	711.078	68,3	99.702	9,6
Πάφος	588.725	53,6	149.613	14,4
Λευκωσία	1.251.318	61,6	222.819	11,0
Σύνολο	4.215.117	61,0	852.455	12,3

Πηγή: Κτηματολογικὸ καὶ Χωρομετρικὸ Τμήμα.

Φαίνεται ἀπὸ τὸν πιὸ πάνω πίνακα ὅτι οἱ τουρκοκυπριακὲς ἰδιοκτησίαι εἶναι διασκορπισμένες σ' ὅλες τὶς ἐπαρχίες τῆς Κύπρου.

Ἡ ἑκατοστιαία ἀναλογία τῶν ἑλληνοκυπριακῶν καὶ τουρκοκυπριακῶν ἰδιοκτησιῶν μετὰ βάση ὁλόκληρην τὴν ἔκταση τῆς Κύπρου ἔχει κατὰ ἐπαρχία ὡς ἀκολούθως: (Τὸ ποσοστὸ τῆς κρατικῆς γῆς, ἀνερχόμενο σὲ 26,7%, διανεμήθηκε σὲ κάθε ἐθνικὴ ὁμάδα σὲ ἀναλογία μετὰ τὴν ἰδιαιτικὴ γῆ πού κατέχεται ἀπ' αὐτὴν).

ἐπαρχία	Ἑλληνες	Τούρκοι	ὄλικο
Κερύνεια	83,5	16,5	100,0
Ἀμμόχωστος	83,8	16,2	100,0
Λάρνακα	76,7	23,3	100,0
Λεμεσὸς	87,7	12,3	100,0
Πάφος	78,9	21,1	100,0
Λευκωσία	84,9	15,1	100,0
Σύνολο	83,2	16,8	100,0

γ) Κατανομή κατά γεωργο-φυσιογραφικές περιφέρειες

Η κατανομή των έλληνοκυπριακών και τουρκοκυπριακών ιδιοκτησιών με βάση τα γεωργο-φυσιογραφικά κριτήρια έχει ως ακολούθως:

περιφέρειες	έλληνο-κυπριακές ιδιοκτησίες	%	τουρκοκυπριακές ιδιοκτησίες	%
1. Καρπασία	269.575	79,55	69.288	20,45
2. Πενταδάκτυλος	46.566	56,04	36.530	43,96
3. Νότιοι Πρόποδες Πενταδάκτυλου	54.401	62,20	33.060	37,80
4. Βόρειοι πρόποδες Πενταδάκτυλου	112.299	94,87	6.076	5,13
5. Πεδιάδα Κερήνειας	91.384	92,95	6.930	7,05
6. Κυθραία	33.960	76,21	10.599	23,79
7. Μεσαορία	539.266	77,94	152.627	22,06
8. Κοκκινόχωρια	203.013	95,99	8.491	4,01
9. Πεδιάδα Λάρνακας	34.836	71,68	13.766	28,32
10. Άρδευόμενη Κοιλιάδα Γαλιά	55.047	85,70	9.188	14,30
11. Άρδευόμενη Κοιλιάδα Πηδιά	78.594	97,81	1.756	2,19
12. Λεκανοπέδιο Μόρφου	272.714	89,98	30.377	10,02
13. Μύρτου	138.257	82,35	29.632	17,65
14. Δάσος Τροόδους	68.280	96,90	2.183	3,10
15. Β. και Α. Πρόποδες όροσειράς Τροόδους	349.603	94,10	21.926	5,90
16. Πιτσιλιά	197.320	99,95	103	0,05
17. Σολιά	72.288	86,37	11.410	13,63
18. Μαραθάσα	46.396	99,87	62	0,13
19. Τηλλυριά	73.960	67,24	36.039	32,76
20. Κάμπος	29.430	99,97	8	0,03
21. Ξηρική σιτηροχαρουπο-παραγωγική περιφέρεια	500.681	76,21	156.267	23,79
22. Ανατολική περιφέρεια Κρητιδικών άσβεστολίθων	132.825	63,87	75.125	36,13
23. Κεντρικό Όροπέδιο	141.691	93,91	9.183	6,09
24. Άμπελοχώρια Λεμεσού και Πάφου	380.953	88,17	51.107	11,83
25. Πεδιάδα Λεμεσού	117.682	84,78	21.128	15,22
26. Πεδιάδα Πάφου	37.687	76,50	11.580	23,50
27. Πεδιάδα Χρυσο-χοῦς	27.519	62,25	16.685	37,75
28. Ξηρ. Λοφ. περ. Χρυσοχ.	108.890	77,66	31.329	22,34
29. Άκάμας	-	-	-	-
Σύνολο ³	4.215.117	61,00	852.457	12,3

Από τα πιο πάνω στοιχεία φαίνεται πως οι τουρκοκυπριακές ιδιοκτησίες παρουσιάζουν σχετικά συγκεντρωτικό χαρακτήρα στις περιφέρειες Πενταδάκτυλος (43,96%), Νοτ. Πρόποδες Πενταδάκτυλου (37,80%), Τηλλυριά (32,76%), Ανατ. Περιφέρεια Κρητιδικών άσβεστολίθων (36,13%) και Πεδιάδα Χρυσοχοῦς (37,75%).

Η εκατοστιαία αναλογία των ιδιοκτησιών αυτών στις πιο πάνω περιφέρειες σε σύγκριση με την εκατοστιαία αναλογία πληθυσμού έχει ως ακολούθως:

	ιδιοκτησιακά στοιχεία	πληθυσμιακά στοιχεία
Πενταδάκτυλος	43,96	33,5
Νότιοι Πρόποδες Πενταδάκτυλου	37,80	32,3
Τηλλυριά	32,76	28,50
Ανατολική περιφέρεια Κρητιδικών άσβεστολίθων	36,13	33,14
Πεδιάδα Χρυσοχοῦς	37,75	42,84

Γενικά παρατηρείται πως σε καμιά από τις γεωργο-φυσιογραφικές περιοχές ή τουρκοκυπριακή μειονότητα δεν κατέχει ιδιοκτησίες που να υπερβαίνουν το 43,96%, δηλαδή σ' όλες τις γεωργο-φυσιογραφικές περιφέρειες τόσο η τουρκοκυπριακή ιδιοκτησία όσο και ο τουρκοκυπριακός πληθυσμός είναι κάτω του 50% και έτσι δεν υπάρχει το ύποβαθρο για τη δημιουργία έστω και ενός ύποτυπώδους «τεχνητού καντονίου».

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ

Μετά την κατάκτηση του 38,35% του κυπριακού εδάφους από τους Τούρκους (είσβολη 20 Ιούλη 1974 και επέκταση 14 Αυγούστου 1974), ή διαφοροποιηθείσα κατάσταση του ιδιοκτησιακού στοιχείου έχει ως ακολούθως:

α) Κατανομή έλληνοκυπριακών και τουρκοκυπριακών ιδιοκτησιών σ' όλη την έκταση της Κύπρου

Έλληνικές ιδιοκτησίες (σε σκ.)	%	τουρκικές ιδιοκτησίες (σε σκ.)	%
4.262.745	61,6%	2.652.649	38,4%

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω πίνακα, το τουρκοκρατούμενο τμήμα της Κύπρου είναι υπερδιπλάσιο της εκατοστιαίας αναλογίας του τουρκοκυπριακού πληθυσμού (18,1%) και υπερτριπλάσιο της ιδιοκτησίας που ανήκει στους Τούρκους (12,3%) ή υπερδιπλάσιο της έκτασης που τους αναλογεί με την προσθήκη των κρατικών γαιών (16,8%).

β) Κατανομή κατά έπαρχια

Κατά έπαρχια ή κατανομή έλληνοκυπριακών και τουρκοκυπριακών ιδιοκτησιών μετά την εισβολή έχει ως ακολούθως:

έπαρχια	έλληνικές ιδιοκτησίες (σε σκ.)	%	τουρκικές ιδιοκτησίες (σε σκ.)	%
Κερήνεια	—	0%	478.982	100%
Άμμόχωστος	148.034	10,4%	1.326.497	89,96%
Λάρνακα	744.550	88,46%	97.200	11,54%
Λεμεσός	1.037.839	100%	—	0%
Πάφος	1.043.388	100%	—	0%
Λευκωσία	1.288.932	63,22%	749.970	36,78%
Σύνολο	4.262.743	61,65%	2.652.649	38,35%

Όπως δείχνει ο πιο πάνω πίνακας ολόκληρη ή έπαρχια Κερήνειας (100%), το 89,96% της Άμμοχώστου, το 36,78% της Λευκωσίας και το 11,54% της Λάρνακας έχουν κατακτηθεί.

3. ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΑΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ

Πέρα από την κατάληψη σημαντικού τμήματος του νησιού από τους Τούρκους εισβολείς, έχουν δημιουργηθεί και κοινωνικές αλλαγές στην οικονομικο-κοινωνική δομή της Κύπρου, που αξίζει να αναφερθούν έστω και κάτω από μια γενική παρουσίαση. Έτσι, σάν αποτέλεσμα της τουρκικής εισβολής, 3.516,6 τ. χλμ. γής κατελήφθησαν από τους Τούρκους εισβολείς και αφέθηκαν στους Έλληνοκυπρίους, τη συντριπτική πλειονότητα, τα υπόλοιπα 5.689,4 τ. χλμ. Οι δυο κυριότεροι κεφαλόδρομοι της Κύπρου (Κυθραία και Λάπηθος) βρίσκονται σήμερα στα χέρια του εισβολέα. Τα κυριότερα ύδροφόρα στρώματα, που ανέρχονται σε 60% των ύπογειων υδατινων πόρων, έχουν καταληφθεί. Ποσοστό περίπου 47% της άρδευόμενης έκτασης βρίσκεται στην κατεχόμενη περιοχή. Περισσότερο να αναφερθεί πως μια άρδευόμενη σκάλα γής φέρνει δώδεκα σχεδόν φορές μεγαλύτερο εισόδημα από μια ξηρική σκάλα. Όσον αφορά τα έδαφη, ένα ποσοστό περίπου 48% των ποιοτικώς καλύτερων εδαφών του νησιού βρίσκονται στην κατεχόμενη περιοχή.

Η πυκνότητα του πληθυσμού διαφοροποιήθηκε σε βαθμό που στο βόρειο τμήμα να αντιστοιχούν 24 κάτοικοι κατά τ.χλμ. ενώ στο νότιο 99. Περισσότερο να αναφερθεί το κολοσσιαίο πρόβλημα των 200.000 προσφύγων που εγκατέλειψαν τα σπίτια τους και που σήμερα έχουν δημιουργήσει μια νέα κοινωνική τάξη στη Ν. Κύπρο.

Τρείς από τους επτά μεγάλους αστικούς οικισμούς της Κύπρου (Κερύνεια, Αμμόχωστος και Μόρφου) έχουν κατακτηθεί, 101 ελληνικά χωριά και ακόμα 54 μικτά χωριά, ένα σύνολο από 155 αγροτικούς οικισμούς, έχουν κατακτηθεί.

Όσον αφορά τη χρήση γης, περίπου 65% της καλλιεργουμένης έκτασης της Κύπρου βρίσκεται τώρα κάτω από τουρκική κατοχή. Αυτό σημαίνει πως η γη που αφέθηκε στους Έλληνοκυπρίους είναι λοφώδης, όρεινη και όχι τόσο εύφορη. Λεπτομέρειες αυτής της πτυχής έχουν ως εξής: Βρίσκονται κάτω από τους Τούρκους 79% των έσπεριδοειδών, 68% των σιτηρών, 45% των έλιών, 25% των πατατών, ολόκληρη σχεδόν η παραγωγή καπνού, 86% των καρτών, 32% των διαφόρων τύπων λαχανικών, 65% των νομειτικών φυτών, 30% των χαρουπιών και 70% της κτηνοτροφικής παραγωγής.

Για την άλιεία, οι περισσότερες ψαρόδαρες και άλλες αλιευτικές εγκαταστάσεις που βρίσκόντουσαν στην περιοχή κατακτήθηκαν ή καταστράφηκαν.

Το σπουδαιότερο μεταλλείο της Κύπρου, το Μαυροδούνι, βρίσκεται σήμερα στα χέρια των Τούρκων. Το 100% σχεδόν των λατομείων ως και το 56% του όρυκτου πλούτου βρίσκονται κάτω από ξένη κατοχή.

Το λιμάνι της Αμμοχώστου, που χειριζόταν το 83% του γεωικού φορτίου, βρίσκεται υπό κατοχή.

Περισσότερο από το 80% της βιομηχανίας του νησιού κατακτήθηκε. Οι βιομηχανίες αυτές άπασχολούσαν 32% του βιομηχανικού εργατικού δυναμικού και έδιναν το 36% της βιομηχανικής παραγωγής.

Τα πιο σπουδαία τουριστικά κέντρα στην Κερύνεια και την Αμμόχωστο έχουν καταληφθεί από τους Τούρκους. Αυτά τα δύο κέντρα περιλαμβάνουν περισσότερο από τα 2/3 των τουριστικών εγκαταστάσεων της Κύπρου. Το εισόδημα που έπαιρνε η Κύπρος από τις περιοχές αυτές ήταν τεράστιο και πράγματι ο τουριστικός τομέας υπέστη ένα σωρό πλήγματα εξαιτίας της τουρκικής εισβολής.

Πολλοί δρόμοι που κατασκευάστηκαν στην Κύπρο βρίσκονται τώρα στα χέρια των Τούρκων. Άλλοι δρόμοι έμειναν μισοτελειωμένοι, αλλά το μεγαλύτερο πλήγμα υπέστη το διεθνές αεροδρόμιο της Λευκωσίας.

Πολλές εκκλησίες έχουν καταστραφεί ή βομβαρδισθεί και ολόκληροι θησαυροί από αρχαιότητες που φυλασσόντουσαν σε ιδιωτικές συλλογές κατακτήθηκαν.

Όσον αφορά την εκπαίδευση, 31% των Δημοτικών σχολείων, 40% των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης και 50% των Γενικών Σχολών δεν λειτουργούν λόγω της τουρκικής εισβολής.

Γενικά η γεωγραφία της Κύπρου έχει υποστεί μια τρομακτική και άνευ προηγουμένου αλλοίωση, η δε κοινωνικοοικονομική δομή της Κύπρου, προϊόν μακράς και συνετής εργασίας, έχει εξαρθρωθεί.

4. Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΥΜΦΩΡΑ

A. Η θέση των Τουρκοκυπρίων

Ίσως να χρειάζεται να διευκρινισθεί πως οι Τουρκοκύπριοι δεν μπορούν πλέον να δράσουν ανεξάρτητα από την Τουρκία και στην πραγματικότητα όταν μιλούμε για τους Τουρκοκυπρίους πρέπει να έννοούμε την επίσημη τουρκική πλευρά.

Μπορούμε λοιπόν να συνοψίσουμε τη θέση των Τουρκοκυπρίων ως ακολούθως:

α) Διζωνική όμοσπονδία

Αυτό σημαίνει πως η τουρκοκυπριακή πλευρά επιθυμεί μόνο μια περιοχή της Κύπρου και, από ό,τι αφήνει να νοηθεί, την κατεχόμενη σήμερα βόρεια Κύπρος. Από τις επίσημες δηλώσεις και από τα δημοσιεύματα δεν φαίνεται να έλκονται οι Τούρκοι από μια πολυπεριφερειακή όμοσπονδία, άσχετα αν στη Γενεύη προτάθηκε και το πολυπεριφερειακό σχέδιο Γκιουνές.

Πίσω από τη διζωνική όμοσπονδία ο πολιτικός παρατηρητής

διαβλέπει μια διχοτόμηση της Κύπρου στην αρχή, η οποία θα είναι συγκαλυμμένη κάτω από τη μορφή της διζωνικής όμοσπονδίας. Με ένα πρόσχημα ή τέτοιας μορφής όμοσπονδία μπορεί εύκολα να οδηγήσει στην ανεξαρτητοποίηση του τμήματος αυτού και με τον καιρό στην προσάρτησή του στην Τουρκία. Περιττό ν' αναφερθεί ότι μπορεί αυτό το ενιαίο βόρειο τμήμα της χώρας να καταστεί και η άπαρχή τουρκοποίησης ολόκληρου του νησιού.

β) Γεωγραφικός διαχωρισμός Έλληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων

Οι Τουρκοκύπριοι που αποβλέπουν στο γεωγραφικό διαχωρισμό μεταξύ Έλληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, μέχρι τώρα δεν άφησαν να νοηθεί ότι θα προτιμούσαν μια διζωνική όμοσπονδία στην οποία θα ζούσαν Έλληνες και Τούρκοι μαζί. Ο τρόπος που χειρίστηκαν και χειρίζονται τους έγκλωβισμένους Έλληνοκυπρίους, που δεν υπερβαίνουν τις 8.000 σήμερα (ο αριθμός τους μειώνεται σταθερά), δείχνει πέρα από κάθε αμφιβολία ότι μαζί με τη διζωνική όμοσπονδία συνδυάζουν και το γεωγραφικό διαχωρισμό. Πολλοί Έλληνοκύπριοι δεν έχουν συνειδητοποιήσει αυτό το διαχωρισμό μεταξύ των δύο κοινοτήτων και νομίζουν ότι αν δημιουργηθεί ένας διοικητικός διαχωρισμός, ίσως αυτό να μην είναι σοβαρή εξέλιξη.

Όμως ο γεωγραφικός διαχωρισμός για τους Τούρκους (με δόλωμα στην αρχή) μπορεί να σημαίνει την παραμονή μικρού αριθμού Έλληνοκυπρίων στις βόρειες περιοχές, όποτε ικανοποιούν σε κάποιο βαθμό το διοικητικό διαχωρισμό των Έλληνοκυπρίων. Πρέπει να τονισθεί όμως ότι οι Τουρκοκύπριοι δεν δείχνουν και την ελάχιστη διάθεση να επιτρέψουν στους Τουρκοκυπρίους να επιστρέψουν στα σπίτια τους στο νότιο τμήμα της χώρας. Με την πάροδο του χρόνου ύπάρχει η πιθανότητα και η δυνατότητα να αναγκάσουν τους λόγους Έλληνοκυπρίους, αν μείνουν στο βόρειο τμήμα, να το εγκαταλείψουν είτε δια της βίας είτε με τη θέλησή τους - άλλωστε και η ιστορία της Τουρκίας έχει πολλά παραδείγματα αυτού του είδους να μάς διδάξει. Έτσι, στο τέλος θα οδηγηθούμε πάλι στη διχοτόμηση, ανεξαρτητοποίηση, προσάρτηση στην Τουρκία, και κατ' επέκταση στην τουρκοποίηση της Κύπρου.

γ) Κατακράτηση του 33% της κυπριακής γης

Οι Τουρκοκύπριοι επιμένουν να κρατήσουν τουλάχιστο το 33% της κυπριακής γης. Πιστεύουν ότι μπορούν να ξεγελάσουν την παγκόσμια κοινή γνώμη με το να ισχυρίζονται ανυπόστατα ότι κατέχουν τίτλους ιδιοκτησίας που καλύπτουν το 33% του νησιού.

Όπως γράψαμε και όπως αποδεικνύουν τα επίσημα στοιχεία του κράτους, τα οποία όποιοσδήποτε μπορεί να επισκεφθεί και να ελέγξει, οι Τούρκοι κατέχουν πολύ χαμηλότερο ποσοστό.

Δεν κατόρθωσαν μέχρι τώρα να γίνουν πειστικοί διεθνώς ότι πράγματι κατέχουν αυτό το ποσοστό, αλλά η επίμονή τους και οι συνεχείς δηλώσεις τους ότι κατέχουν τέτοιο μεγάλο ποσοστό είναι δυνατό να βρουν κάποια ανταπόκριση μεταξύ ημιμαθών και προσώπων που δεν επιθυμούν την αλήθεια και την ακρίβεια ή που ένστερνίζονται, για ποικίλους λόγους, τη θέση της Τουρκίας πάνω στο Κυπριακό.

B. Η θέση των Έλληνοκυπρίων

Η θέση των Έλληνοκυπρίων μπορεί να συνοψισθεί ως ακολούθως:

α) Πολυπεριφερειακή όμοσπονδία

Είναι γεγονός πως οι Τουρκοκύπριοι είναι σκορπισμένοι σε όλη την έκταση της κυπριακής γης, όπως αποδείχτηκε από τα στοιχεία που παραθέσαμε, και ως εκ τούτου η πολυπεριφερειακή όμοσπονδία επιτρέπει στους Τουρκοκυπρίους να παραμείνουν στις περιοχές τις οποίες εξέλεξαν δια μέσου των αιώνων χωρίς να εξαναγκάσουν τους αδελφούς τους Έλληνοκυπρίους να εγκαταλείψουν τα σπίτια και τις περιουσίες τους. Έπιπρόσθετα ένα πολυπεριφερειακό όμοσπονδιακό κράτος δεν επι-

τρέπει τη διχοτόμηση, την άνεξαρτητοποίηση, ή την προσάρτηση στην Τουρκία.

β) Διοικητικός ή γεωγραφικός διαχωρισμός των Τουρκοκυπρίων και Έλληνοκυπρίων

Γίνεται σοβαρός λόγος μεταξύ ορισμένων έλληνοκυπριακών κύκλων για διοικητικό διαχωρισμό των Έλληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, δηλαδή είναι δυνατόν σ' ένα πολυπεριφερειακό όμως ομόσπονδο κράτος να υπάρχουν Έλληνες και Τούρκοι αλλά τη διοίκηση στις τουρκοκυπριακές περιοχές να την έχει ή τουρκοκυπριακή κοινότητα. Όμως πολλές φορές στις δηλώσεις του ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κατέστησε σαφές ότι αν οι Τουρκοκύπριοι επιθυμούν, μπορούν να ζήσουν ξεχωριστά από τους Έλληνοκυπρίους, φτάνει να μη μπούν στα σπίτια των Έλληνοκυπρίων και να αρπάξουν τις ιδιοκτησίες τους. Μ' αυτό σημαίνει ότι και η έλληνοκυπριακή πλευρά θα δεχόταν πάνω σε πολυπεριφερειακή βάση ένα γεωγραφικό διαχωρισμό. Τέτοιος γεωγραφικός διαχωρισμός ετοιμάστηκε από τον γραφοντα, ο οποίος περιλαμβάνει 7 άμιγεις τουρκοκυπριακές περιοχές που μπορούν να μειωθούν σε 4. Μάλιστα δέ ο συγγραφέας πιστεύει ότι αυτή η λύση μπορεί να οδηγήσει με τον καιρό σε άρμονική και διαρκή συμβίωση των δυο κοινοτήτων. Όμως περισσότερα στοιχεία θα δοθούν πιο κάτω.

γ) Έπιστροφή όλων των προσφύγων στις έστιές τους

Οι Έλληνοκύπριοι επιμένουν πως όλοι οι πρόσφυγες πρέπει να επιστρέψουν στις έστιές τους και στις περιουσίες τους. Άλλωστε αυτό υποστηρίζουν και τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. Φαίνεται πως η μη επιστροφή των προσφύγων στις έστιές τους θα δημιουργεί συνεχώς σοβαρά προβλήματα τόσο για την έλληνοκυπριακή πλευρά όσο και για τους Τουρκοκυπρίους.

δ) Μόνο 20% του κυπριακού εδάφους υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση

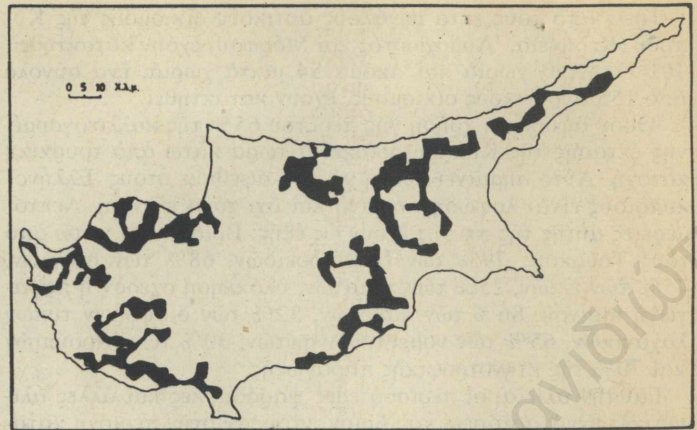
Η έλληνοκυπριακή πλευρά επιμένει πως διοικητικώς οι Τούρκοι μόνο το 20% της Κύπρου μπορούν να διοικούν. Αυτό το ποσοστό βέβαια είναι πολύ ψηλό, αν λάβει κανένας υπ' όψη αυτό που κατέχουν σήμερα. Ακόμα και με το αναλογούν στους Τουρκοκυπρίους ποσοστό της κρατικής γης, το 20 είναι ασυγκρίτως μεγαλύτερο. Επίσης είναι μεγαλύτερο της αναλογίας του πληθυσμού τους (18,1%). Παρ' όλα αυτά, αν το σύστημα είναι πολυπεριφερειακό, τότε είναι δυνατό να μην άδικηθούν οι Έλληνοκύπριοι αν δοθεί στους Τουρκοκυπρίους τμήμα της κρατικής γης, ιδιαίτερα των δασών.

Πέρα απ' αυτά βέβαια έξυπακούεται ότι η αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων από το βόρειο τμήμα της χώρας και η αποχώρηση των έποίκων από τα έλληνοκυπριακά χωριά, είναι έξισου σημαντική επιθυμία των Έλληνοκυπρίων, αλλά τόσο αυτά τα θέματα όσο και οι διάφορες άλλες πτυχές λύσης του κυπριακού προβλήματος, όπως είναι η διάρθρωση της ομοσπονδίας, οι έγγυήσεις κ.λπ., δεν θα σχολιαστούν σ' αυτό το άρθρο.

5. ΠΟΙΑ Η ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΛΥΣΗ

Όστερα από όσα αναφέρθηκαν, φαίνεται πως μια πετυχημένη λύση δεν πρέπει να έπηρεάζει δυσμενώς τα ιδιοκτησιακά και πληθυσμιακά χαρακτηριστικά των δυο εθνικών ομάδων. Αν μια προσέγγιση δεν παίρνει υπ' όψη αυτές τις πραγματικότητες, οποιαδήποτε λύση θα 'ναι βραχύβια, με κίνδυνο επανέναρξης διακοινοτικών προστριβών. Άλλωστε, μετά τη σημερινή τραγωδία, δεν επιτρέπονται πειραματισμοί, αλλά χρειάζεται να βρεθεί μια μόνιμη, δίκαιη και βιώσιμη λύση.

Κρίνοντας από τις απαιτήσεις των δυο κοινοτήτων, φαίνεται πως ο γεωγραφικός διαχωρισμός στην άρχη ίσως να αποτελεί μια καλή προσέγγιση στο όλο θέμα γιατί πάνω στην πτυχή αυτή υπάρχει κάποιο κοινό έδαφος. Ένας όμως γεωγραφικός διαχωρισμός θα 'πρεπε να βασίζεται πάνω σε πολυπεριφερειακή

βάση, γιατί μόνο έτσι μπορούν να επιστρέψουν οι πρόσφυγες στα σπίτια τους και μόνο μ' αυτό τον τρόπο δεν θα άδικηθούν οι Έλληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι. Απαιτείται όμως από τους Τουρκοκυπρίους να εγκαταλείψουν την άπαιτησή τους για διζωνική ομόσπονδία και από τους Έλληνοκυπρίους να μην επιμένουν όπως οι Τουρκοκύπριοι επιστρέψουν στους σκορπισμένους άμιγεις (117) και μικτούς (126) οικισμούς τους πριν την εισβολή. Μια τέτοια λύση εισηγηθήκαμε στο διβλίο μας «Σχέδιο Λύσεως του Κυπριακού Προβλήματος» (1970). Κατ' άρχην, ύστερα από επιστημονική μελέτη διακρίναμε έξι τουρκοκυπριακές (ίδια σχέδ.) περιφέρειες, που με λίγη προσπάθεια μπορούν να μειωθούν σε τέσσερις.

Τα χαρακτηριστικά των έπτά τουρκοκυπριακών περιφερειών στις όποιες μπορεί να δοθεί άυτονομία (ο βαθμός και ο χαρακτήρας θα συζητηθούν στις διαπραγματεύσεις) είναι τα ακόλουθα:

α) Η μετακίνηση Έλληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων άνέρχεται μόνο σε 16.690 πρόσωπα. Η μετακίνηση είναι το βαθμω μιάς μέσης απόστασης 3,5 χλμ. από το σημερινό οικισμό και όχι εκατοντάδων χιλιομέτρων, όπως έγινε με την τουρκική εισβολή και το ξεριζώμα Έλληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

β) Υπάρχουν επιπρόσθετοι τεχνικοί τρόποι να μειωθεί ακόμα περισσότερο ο άριθμός των προσώπων που θα μετακινηθούν. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα δημιουργίας θυλάκων, όπως συμβαίνει με άλλες χώρες του κόσμου (πολλοί θύλακοι στην Έλβετία, Καμπιόνε στην Ίταλία, Λίβια στη Γαλλία, Μπάρελ στην Όλλανδία, κ.λπ.), όποτε άποφεύγονται άρκετές μετακινήσεις.

γ) Το άξιοπρόσεκτο όμως είναι ότι στις τουρκοκυπριακές περιοχές το 90% του τουρκοκυπριακού πληθυσμού δεν θα υποστεί καμιά μετακίνηση. Επίσης το 87% των σημερινών τουρκοκυπριακών ιδιοκτησιών δεν θα έπηρεασθούν ή ανταλλαγούν με άλλες. Σήμερα, ως γνωστόν, έχουν ξεριζωθεί 45.000 Τουρκοκύπριοι πέρα από τον κολοσσιαίο ξεριζωμό των Έλληνοκυπρίων.

Υποστηρίζουμε λοιπόν το διαχωρισμό των Έλληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων μέσα στον έναιο χώρο μιάς άνεξαρτητης, άκέραιης και κυρίαρχης Κυπριακής Δημοκρατίας, κυρίως έξαιτίας ίσχυρών κοινωνιολογικών παραγόντων. Δεν είναι εύκολο να άμφισβητήσουμε ότι η άνομοιογένεια των εθνικών ομάδων μιάς χώρας οδηγεί με τον καιρό, αν δεν τύχει κατάλληλης μεταχείρισης, σε συρράξεις, αντίπαθεια, αισθήματα άνασφάλειας κ.ο.κ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Δεν γνωρίζουμε αν η έλληνοκυπριακή πλευρά άρνήθηκε άυτονομία στους Τουρκοκυπρίους πάνω στη βάση που αναφέραμε. Το πιθανότερο είναι πως η διαφορά στις διακοινοτικές διαπραγματεύσεις βρισκόταν πάνω σε θέματα σχετικά με το βαθμό και το χαρακτήρα της άυτονομίας και τη διάρθρωση της ομοσπονδίας. Φαίνεται επίσης πως κάθε φορά που προσεγγίζοταν κάποια μορφή άυτονομίας, οι Τούρκοι που κρυβόντου-

σαν πίσω από τόν κ. Ντενκτάς έθεται πρόσθετα αίτήματα, πράγμα που δυσχεραίνει τις διαπραγματεύσεις. Όμως ή έλληνοκυπριακή πλευρά σόε παρελθόν ήταν ή πιό ισχυρή από τὰ διαπραγματευόμενα μέρη. Σήμερα τὰ πράγματα έχουν διαφοροποιηθεί και οί Τουρκοκύπριοι είναι οί ισχυροί, άφού άλλωστε πλαισιώνονται από δεκάδες χιλιάδες Τούρκους στρατιώτες και δεκάδες χιλιάδες Τούρκους έποίκους. Όμως στην πολιτική τὰ πράγματα δεν μένουν στατικά αλλά διαφοροποιούνται και κάποτε υφίστανται και τεράστιες αλλαγές. Άς ελπίζεται πως οί Τουρκοκύπριοι, έστω και καθυστερημένα, θά συνειδητοποιήσουν τις πραγματικότητες, τί είχαν πριν την εισβολή, πόσοι ήταν (πληθυσμιακώς) και τί πρέπει λογικά και δίκαια να πάρουν σέ μιá προσπάθεια έξεύρεσης δίκαιης και μόνιμης λύσης του κυπριακού. Αυτό τó άρθρο αποδέλεπει στην όρθή παρουσίαση των πραγματικοτήτων και προτείνει μιá λύση που δεν άδικεί καμιά από τις έθνικές ομάδες. Ό διαχωρισμός, τουλάχισ-

στον πρόσ τó παρόν, θά βοηθήσει στην λήθη της τραγωδίας και στην ύφεση των αίσθημάτων. Με τών καιρό όμως ή διακίνηση ανάμεσα στις δύο κοινότητες, οί κοινωνικές ύπηρεσίες, ή οικονομία της χώρας και οί ποικίλες άλλες δραστηριότητες αναμένεται να φέρουν την ποθητή ένότητα μέσα και έξω από τις τουρκοκυπριακές περιφέρειες.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (1) Ένα έκταριο ίσοδυναμεί με 7,48 κυπριακές σκάλες.
- (2) Στις έλληνικές ιδιοκτησίες προστέθηκαν και οί μαρωνιτικές, άρμενικές και άλλες ιδιοκτησίες, που άνέρχονται σέ 1,4% της όλικής κυπριακής έκτασης.
- (3) Η εκατοστιαία άναλογία έλληνοκυπριακών και τουρκοκυπριακών ιδιοκτησιών γήημε με βάση την όλική έκταση της Κύπρου.
- (4) Τόσο στις έλληνοκυπριακές όσο και στις τουρκοκυπριακές ιδιοκτησίες περιλαμβάνονται και οί κρατικές γαίες που βρίσκονται θόρεια και νότια της γραμμής Άττίλα.

Κινδυνολογία (πάνω άπ' όλα), κίτρινισμός, λασπολογία, έπιστρατεύθηκαν με ιδιαίτερο... πάθος στην προεκλογική περίοδο, από τη μιá (κυρίως) πλευρά και όπωσδήποτε μεταξύ των έξι μελών του παλαιού Δ.Σ. που μοιράστηκαν. Τά τρία νέα μέλη (Ρωμαίος, Καραγιωργας, Κοροόθης) έμειναν έξω άπ' αυτό τόν θρώμικο πόλο και θά σηκώσουν, τώρα, όλο τó βάρος της όμαλης λειτουργίας της νέας Διοίκησης. Η ΕΣΗΕΑ, έχει ΤΩΡΑ περισσότερο από ποτέ ανάγκη μιáς ισχυρής Διοίκησης. Όσοι βλέπουν ότι δεν μπορούν να ξεπεράσουν προσωπικά πάθη ή να ξεφύγουν από «καλοήπια», άς παραιτηθούν από τώρα. Να ξεκαθαρίσουν τὰ πράγματα από την άρχή...

Άλλωστε, τὰ περιθώρια είναι περιορισμένα: ή σύμβαση με τούς έργοδότες, ή όριστική συμφωνία για τó Συνδικάτο Τύπου και τó Καταστατικό (πού, φυσικά, θέλει άναθεώρηση!) είναι τρία έπίγοντα θέματα που ή ανάγκη επίλυσής τους ίσως συντέλεσε στην πρόσφατη κρίση... Και για όποιον δεν θέλει να έθελουφλει, τó «μεγάλο δίδαγμα» των έκλογών ήταν ή ένεργοποίηση (και τελικά πρώτη νίκη) μιáς πλειοψηφίας που δεν έπια ούτε άδρανής ούτε «συντηρητική». Είναι δημοκρατική κι έχει διάθεση για δουλειά - είναι ή μεγάλη πλειοψηφία της ένεργου δημοσιογραφίας. Και θά δουλέψει, κοντά σόε Δ.Σ., μαζί με τó Δ.Σ., για ν' άποκτήσει κάποτε δυνατότητα αυτό τó Σωματείο, να μην παρακαλάει κυβερνήσεις, να μην έξαρτάται, να ξεκόψει, ούσιαστικά, από τó άμιαρτωλό παρελθόν - έννοούμε και τó άρκετα προδικατορικό. Τό σύνθημα «μετά από μάς τó χάος», από τὰ πράγματα κατάρρευσε. Κάτι πάει ν' αλλάξει στην ΕΣΗΕΑ...

Άκριβώς γι' αυτό δεν θά θέλαμε τώρα, ούτε να ξύσουμε πληγές, ούτε να ξαναθυμίσουμε τὰ όσα «φοβερά και τρομερά» που γράφτηκαν (και λέχθηκαν) προεκλογικά. Η κáθαρη που ΔΕΝ έγινε, δεν επέτρεψε μόνο σόν Παπακωνσταντίνου και σόν... Μομφεράτο (!) να ψηφίσουν - άκυρώθηκε, βλέπετε, ή διαγραφή τους από

Οί έκλογές στην Ένωση Συντακτών

Η Ένωση Συντακτών Η.Ε.Α. άπέκτησε νέα Διοίκηση, και - για πρώτη φορά σέ «κατά μέτωπο» σύγκρουση - οί προοδευτικές δυνάμεις κέρδισαν: τó ψηφοδέλιό του Κ. Νίτσου, έβγαλε 5 μέλη και τού Γ. Αναστασόπουλου 4. Ο άντιπρόεδρος (Γ. Ρωμαίος), ό γραμματέας (Γ. Κάλιστρος), ό ταμίας (Ν. Καραντηνός) και οί σύμβουλοι Ά. Κοροόθης και Άλ. Καρρέρ άνήκουν σ' αυτό. Ο πρόεδρος (Γ. Αναστασόπουλος), και οί σύμβουλοι Γ. Καραγιωργας, Β. Κοραχάς, Όδ. Ζούλας (ό τελευταίος με δύο ψήφους διαφορά από τόν Δ. Κασίμη του άλλου ψηφοδέλιου) είναι τού ψηφοδέλιου που μειοψηφήσε. (Η έκλογή γίνεται άπ' εθθείας και για πρώτη φορά σχηματίστηκαν ψη-

γενικά, άλλωστε συμβαίνει.

Υποχρεωτικά, μόνο, θά σταθούμε σέ δύο περικοπές από γράμματα ύποψηφίων που άναφέρονται σόε «ΑΝΤΙ»:

● Ο Γ. Αναστασόπουλος έγραψε: «την πρόθεση διαγραφής των συνταξιούχων και των εργαζόμενων στά κρατικά μέσα ενημέρωσης συναδέλφων, (σάν... πρώτη δόσι) άποκαλύπτει, χωρίς περιορισές, τó περιοδικό «άντι» θεωρητικό όργανο των όμάδος των Κάπα, σόε ύπ' άριθ. 48 τεύχος του, της 26ης Ίουνίου 1976. Έάν έσπευσε ή «έφάλσαρε», άποκαλύπτοντας τὰ σκοτεινά σχέδια των Κάπα, δεν φταίμε έμεις...».

● Ο Β. Κοραχάς έγραψε: «Τό δεκαπενθήμερο περιοδικό «ΑΝΤΙ», (φωτοτυπία έπισυνάπτω) σόε τελευταίο του τεύχος θέτει θέμα ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΣ του Καταστατικού της Ένώσεως. Γιατί λέτε; Για να μην επιτρέπεται σόε μέλλον σούς Συνταξιούχους και σούς ΕΚΑΤΟΝ ΠΕΝΗΝΤΑ περίπου συναδέλφους που έργάζονται στά κρατικά μέσα ενημέρωσης (Ραδιοφωνία - Τηλεόραση, Άθηναικό Πρακτορείο, Γραφεία Τύπου και Γ. Γραμματεία Τύπου) να μετέχουν στά κοινά. Άποτελεί ή δεν άποτελεί αυτό

προμήνυμα προγραφών ή στην καλύτερη περίπτωση διάθεση διαφοροποιήσεως των συναδέλφων μας και διασπάσεως της Ένώσεως; Στό ίδιο σόόλιο του «ΑΝΤΙ»... βαφτίζεται ή άλλη πλευρά των ύποψηφίων μελών της Διοίκησης του Σωματείου μας ως «άντικυβερνητική παράταξη». Για ποίο σκοπό άραγε; με ποιους στόχους;».

Κι οί δύο διαστρέβλωσαν, φυσικά, τó σόόλιο.

● Ο δεύτερος - ευτυχώς - έπίσυναιψε φωτοτυπία σόε γράμμα του πρόσ τούς δημοσιογράφους, έτοι όποτε καθένας μπορούσε να καταλάβει περι τίνος στην πραγματικότητα πρόκειται. Παρ' όλα αυτά ύποστηρίξε σοβαρά ότι έτοιμάζονται «προγραφές» (Σ.Σ.: τί... κομμουνιστές θά ήταν οί αντίπαλοι χωρίς προγραφές;) και... διάσπαση της ΕΣΗΕΑ!

● Ο πρώτος, θεώρησε... περιττό να κάνει κάτι τέτοιο. Κι έτοι... άνενόχλητα έγραψε ότι, ούτε λίγο ούτε πολύ, τó «ΑΝΤΙ» («θεωρητικό όργανο της όμάδος των Κάπα»!) άποκαλύπτει «την πρόθεση διαγραφής των συνταξιούχων και των εργαζόμενων στά κρατικά μέσα ενημέρωσεως». Δηλαδή, περίπου 350 μελών - τού 1/2 του συνόλου! Άν, μάλιστα, αυτό θεωρηθεί σάν «πρώτη δόσι» - όπως γράφει - τότε, στην έπόμενη... δεν θά μείνει κανένας!!!

Κι όμως, ό σημερινός πρόεδρος τὰ ύποστηρίξε όλα αυτά σοβαρά, όπως σοβαρά «χρωμάτισε» τούς άντιπάλους του από τό... άρχικό του έπιθέτου τους - συνέπεσαν πολλά Κάπα, βλέπετε, στή μιá πλευρά! (της «άλλης»... δεν πιάνονται). Δυστυχώς, δεν ήταν αυτά κι άλλα παρόμοια έξωφρενικά, ή «εύθυμη νότα» της προεκλογικής διαμάχης. Ήταν τó «ιδιαιτερο χαρακτηριστικό της», μαζί με τις από πολλές πλευρές άσφικτικές πιέσεις που άσκήθηκαν και μαζί με την κινδυνολογία και τη λασπολογία που άσκηθήκαμε... Νά γιατί ή νίκη των προοδευτικών δυνάμεων έχει τόση άξία κι ή στάση των νέων σόε Δ.Σ. τόση σημασία. Άς μην ξεχνάμε τούς δύσκολους καιρούς που περνάμε - και τούς πιό δύσκολους που έρχονται...

τó δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο. «Έπέτρεψε», να συνεχίζεται ή «χουντολογία» - όπως,

Κατάληψη εργοστασίων και εργοδοσία

του Κώστα Πέρση

«Δεδομένου ότι οι καταλήψεις εργοστασίων αποτελούν όλο και πιο συχνά μορφή αντίδρασης των εργαζομένων, οι επιχειρήσεις άρχισαν ν' αναπτύσσουν άμυντικές στρατηγικές».

ΕΤΣΙ άρχίζει ένα άρθρο που δημοσιεύθηκε στο Πληροφοριακό Δελτίο της «Διεθνούς Όργανωσης Έργοδοτών» και που παρουσιάζει ευρύτερο ενδιαφέρον - ιδιαίτερα για τον εργαζόμενο.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ, ή κατάληψη εργοστασίων από τους εργαζόμενους αποτελεί έναν από τους προσφορότερους τρόπους άμφισβήτησης της καπιταλιστικής δύναμης. Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, ή κατάληψη κάποιου εργοστασίου οδήγησε σε νίκη των εργαζομένων και προώθησε τη συμμετοχή της εργατικής τάξης στη διαδικασία παραγωγής.

ΤΑ άποτελέσματα, όμως, αυτής της μορφής πάλης δεν περιορίζονται στο επίπεδο της συμμετοχής, αλλά έχουν πλατύτερο αντίκτυπο, αφού άποδεικνύουν ότι ο εργαζόμενος μπορεί:

- ν' αντικαταστήσει και ύποκαταστήσει το άφεντικό του·
- νά παράγει σύμφωνα με τις άπαιτήσεις της άγοράς και νά διαθέτει τo προϊόν της παραγωγής σε χαμηλές τιμές, αφού δεν άποβλέπει στη μεγιστοποίηση του κέρδους και στην έκμετάλλευση της ύπεραξίας (π.χ. Λίπ). Τέλος,
- νά σεβαστεί τά μέσα της παραγωγής - δεν είναι ο χαλαστής τους·
- νά ρυθμίσει ακόμα και στις πιο εξελιγμένες μονάδες παραγωγής κατά τόν πιο δημοκρατικό τρόπο τή διοίκηση και λήψη άποφάσεων, αντίθετα από τήν τεχνοκρατική αντίληψη ότι οι «ειδικοί» μόνο ξέρουν κι ότι αυτοί έχουν δικαίωμα νά κατευθύνουν τήν πλειοψηφία.

ΤΟ σημαντικό όμως στοιχείο είναι ότι ή κατάληψη των εργοστασίων άποτελεί τo κατ' έξοχόν όπλο στα χέρια των εργαζομένων, από τήν άποψη ότι οι εργαζόμενοι άποβάλλουν τόν καπιταλιστή από τόν γνωστό του χώρο και κρατώντας τον έξω από αυτό τόν χώρο, τού στερούν τή

δυνατότητα τού έκβιασμού με τή μορφή λόκ-άουτ, άπολύσεων κ.λπ. Αντίθετα, αυτή ή κατάσταση είναι στοιχείο συν-οχής για τούς άγωνιζόμενους και τόνωσης τού άγωνιστικού πνεύματος.

ΑΝ όσα άναφέραμε άποτελούν μερικά μόνο από τά πλεονεκτήματα αυτής της μορφής πάλης, όφείλουμε νά σημειώσουμε ότι ο φόβος τού κρατικο-μονοπωλιακού καπιταλισμού, τού προσωποπαγούς καπιταλισμού και τού ίμπεριαλισμού των πολυεθνικών γιγάντων όδηγεί σε μιá σκληρότητα στην αντιμετώπιση των εργαζομένων, ή όποια στο πολιτικό επίπεδο μεταφράζεται σε έκφοβισμό των άστικών και μεσοαστικών στρωμάτων, ώστε από εκεί νά ενισχύεται τo άστικό καθεστώς και νά επιδραβεύεται ή άγριότητα για τήν επανακατάληψη των εργοστασίων και τόν διασρημό των εργαζομένων (π.χ. Ρενώ).

Σ' ΑΥΤΟ τo κλίμα πρέπει νά τοποθετήσουμε και τo άρθρο που προαναφέρθηκε, της Διεθνούς Όργανωσης Έργοδοτών. Τo μεταφράζουμε:

«Δεδομένου ότι οι καταλήψεις εργοστασίων άποτελούν όλο και πιο συχνά μορφή αντίδρασης των εργαζομένων, οι επιχειρήσεις άρχισαν ν' αναπτύσσουν άμυντικές στρατηγικές. Ένα σχέδιο-άναφορά που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τή θυγατρική εταιρία στη Μ. Βρετανία ενός γαλλικού γραφείου ειδικών συμβούλων επιχειρήσεων, άφορά έρευνα ή όποια έγινε μεταξύ 35 μεγάλων εταιριών. Η έρευνα αυτή άποκαλύπτει ότι, άν και καμιά από αυτές τις 35 εταιρίες δεν άντιμετώπισε κατάληψη εργοστασίου, τo 50% από αυτές διαθέτει πρόγραμμα άντιμετώπισης παρόμοιας πιθανότητας. Άνάμεσα στις προφυλάξεις που συστήνει τo σχέδιο-άναφορά και στους έλιγμούς που προτείνει, παρατηρούμε και τά εξής:

- Μέτρηση σε τακτά διαστήματα των διαθέσεων των εργαζομένων, χάρη στην παρακολούθηση των συνδικαλιστικών άνακοινώσεων και έγκυκλιών, καθώς και των εργατικών συγκεντρώσεων.
- Έλεγχο άσφάλειας άποθηκών, φακέλων, άρχείων, στοιχείων που άφορούν τo μάρκετινγκ και τήν οικονομική

